

VII Bg

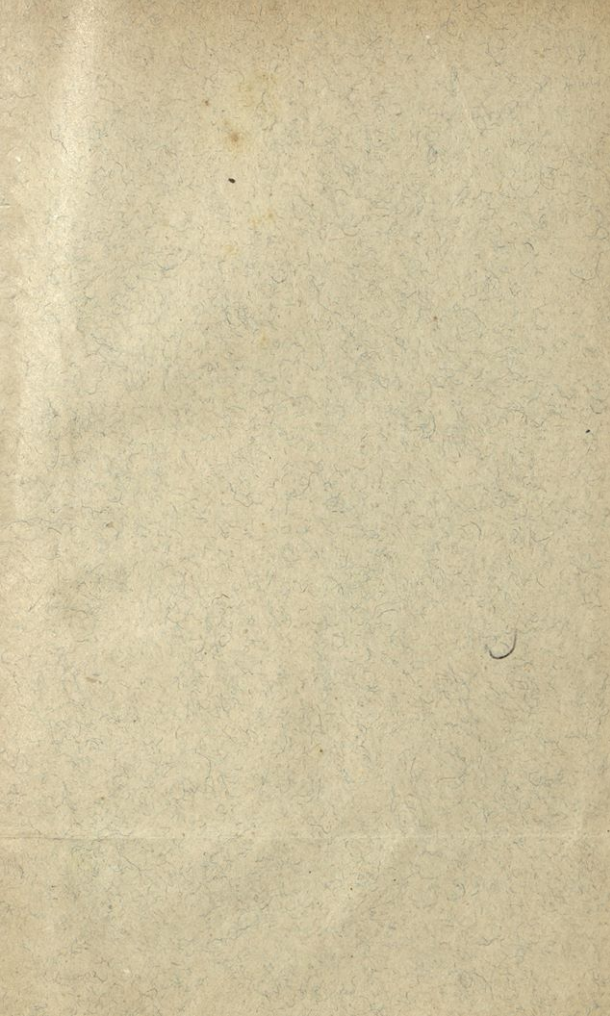
36096

1-4

~~1-4~~

21
21
30 22

36096, VII, B, g.

Zbirka ljudskih iger.

1. *snopič* (popolnoma razprodan).

- Vsebina: 1. **Pravica se je izkazala.** Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge.
2. **Zamujeni vlak.** Šaloigra v petih prizorih. Samo moške uloge.
3. **Lurška pastirica.** Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske uloge.

2. *snopič*.

- Vsebina: 1. **Vedeževalka.** Gluma v enem dejanju. Samo moške uloge.
2. **Kmet-Herod.** Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge.
3. **Župan sardamski.** Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške uloge.
4. **Jeza nad petelinom in kes.** Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske uloge.

3. *snopič*.

- Vsebina: 1. **Mlini pod zemljo.** Igra v petih dejanjih. Samo moške uloge.
2. **Sanje.** Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške uloge.
3. **Sveta Neža.** Igrokaz v dveh dejanjih. Samo ženske uloge.

Cena: mehko vezanemu snopiču **40 kr.**,
po pošti **45 kr.**

Za **društva**, ki vzamejo vsaj **5** izvodov skupaj, je cena **30 kr.**, po pošti toliko več, kolikor znaša poštnina.

Posamezni snopiči se dobivajo v „*Katoliški Bukvarni*“ in pri stolnem vikarju *L. Smolnikarju* v Ljubljani.

Zbirka ljudskih iger.

I z d a j a
„Slovenska krščansko-socialna zveza.“

Četrty snopič.

1.	3.
Dr. Vsezna! in njegov sluga
Štipko Tiček.
Veseloigra. Prir. I. Štrukelj.	Novi zvon na Krtinah ali
srečna sprava
Selska igra. Prir. A. Kržiš.
2.	4.
Vaški skopuh.
Igrokaz v treh dejanjih.
Spisal Soški.	Zakleta soba v gostilni
„pri zlati goski“. Burka.
Nemški spisal G. Dengler.
Poslovenil Fr. Kimovec.

Ljubljana, 1902.

Založila „Slovenska krščansko-socialna zveza“.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Dr. Vsezna1 in njegov sluga Štipko Tiček.

Veseloigra v dveh dejanjih. — Priredil *I. Štrukelj*.

O s e b e:

Dr. Vsezna1, lažizdravnik.

Štipko Tiček, njegov sluga.

Sever,

Jug,

Brzobogat,

Baron Skala,

Tomaž Napetnik,

Cene Počivalnik,

Služabnik pl. Sove.

Črevljarski vajenec.

Polica1.

} bolniki.

Prvo dejanje.

Navadna soba, v kateri so tri mize, naslonjač in več stolov. Na eni izmed miz stojé steklenice in škatljice z zdravili; na drugi je pisalna priprava, več knjig, zvonec, škarje in povekševalno steklo (lupa). Na tretji manjši mizici, ki je pri vratih, je prazen krožnik. Tudi obešalo za klobuke in obleko, da morejo prišleci odlagati svojo obleko.

Prvi prizor.

Štipko.

Štipko (Ko se zastor dviga, ureja in popravlja Štipko po mizi, potem pa stopi v ospredje in poje):

Na svetu se za silo
je norcev zmir dobilo
brez pameti, soli.
Zdravnik jim ni kaj mari,
le kdor jim bolj šušmari,
ta moder se jim zdi.

(Napev v prilogi.)

O, tepcev je na svetu vedno dovolj! Ti ne izmrjejo. Vsaj ta čas, kar sem pri dr. Vse-

znal, sem o tej resnici vedno bolj prepričan. Pol leta sem že tu v službi in sicer prvič kot sluga, drugič kot poizvedovatelj in tretjič kot oskrbnik lekarne. Preklicano, če to ni vsestransko delovanje, potem naj ne bom nič več Štipko Tiček! No, kar je res, je pa res, najimennitnejši popravek moj je pač poizvedovanje in poslušanje. Natihoma poslušati in na skrivaj poizvedeti, kaj je ljudem, ki prihajajo k dr. Vseznal, to je moje najvažnejše delo, pa po pravici povedano, meni tudi najbolj zoprno. Zakaj to ni pošteno, ampak sleparsko. Pa če so ljudje tako neumni, da sami hočejo biti ogoljufani, no, naj pa bodo — samo to pa rečem, če mi doktor od jutri naprej plače ne zviša, naj pa sam lovi na ušesa, kake bolezni imajo ljudje, ki iščejo pri njem zdravja; a uverjen naj bo, da bo potem brž konec njegove slave. — Dvajset kron mi mora dati na teden, drugače se nič ne menim. Saj je pa 20 kron prava malenkost, če se pomisli, koliko lepih kronic mu bolniki kot darilo na oni-le krožnik namečejo. Zakaj računati ali zahtevati kaj doktor Vseznal ne sme, ker je v resnici ravno toliko doktor kakor Urbanova koza, in če bi plačilo terjalo, bi romal v luknjo. Ves doktorjev zaslužek je pa, če se natančno premisli, moja zasluga. Jaz Štipko Tiček že tako ali tako izvlečem iz bolnikov, kaj jim je, in to povem dr. Vseznal. Tepci pa potem kar zijajo, ko jim dr. Vseznal malo las odstriže in natančno pove, kakšna je njih bolezen. O pamet! Aha, eden že gre.

Drugi prizor.

Štipko. Sever.

Sever (*elegantno oblečen vstopi*). Dobro jutro!

Štipko. Dobro jutro, gospod!

Sever. Saj sem menda prav prišel, ne? K dr. Vseznanu sem namenjen, slišim, da vsako bolezen ozdravi.

Štipko. O prav, prav, popolnoma prav.

Sever. Torej vi ste dr. Vseznał?

Štipko. Motite se gospod — gospod —

Sever. Moje ime je Sever. Toda kako, motil naj bi se? Vam morda ni mogoče, da bi mi pregnali glavobol?

Štipko. Kar se tiče slavnega dr. Vseznama se ne motite, pač pa se motite v moji osebi. Jàz namreč nisem dr. Vseznał, ampak Tiček, lekarniški oskrbnik dr. Vseznama.

Sever. A tako! — Kaj morda gospod doktor ni doma?

Štipko. O pač, v četrť uri ali še prej bo že prišel. Izvolite se tačas vvesti.

Sever (*sede*). Kaj ne, gospod Tiček, k dr. Vseznanu prihaja vedno mnogo bolnikov?

Štipko. Prav pravih bolnikov ne veliko, ker ti leže doma na postelji, pač pa je vedno vse polno zdravih ljudi, ki hodijo po zdravila za bolnike.

Sever (*za-se*). To ti je pa jeziček, da nikoli tega!

Štipko (*za-se*). Toraj tega človeka glava boli. Zapišimo! (*Gre k mizi in piše.*)

Tretji prizor.

Prejšnja. Jug.

Jug (*lepo napravljen vstopi*). Dobro jutro!

Štipko. Bog daj dobro jutro!

Jug. Kajneda, saj tu stanuje dr. Vsezna!

Štipko. Tukaj, da, gospod!

Jug. Je-li gospod doktor doma?

Štipko. Doma, za nekaj minut pride. Prosim, sedite! (*Pokaže na stol poleg Severja.*)

Jug (*se Severju predstavi*). Moje ime je Jug.

Sever. Jaz se zovem Sever.

Štipko (*za-se*). Glej ga šmenta, kako lepo prideta jug in sever skupaj!

Sever. Ali je vas tudi kaka bolezen napotila k slovečemu dr. Vsezna!u, gospod Jug?

Jug. Da, da, želodec mi nagaja, oh pa še kako! Včasih se mi zdi, da bo kar po meni.

Štipko. Aha, te že imamo! Želodec ni v redu. (*Sede in piše.*)

Sever. Jaz sem pa prišel zaradi glavobola in se nadejam, da se bo temu slovečemu možu posrečilo, da me ozdravi.

Štipko. Pišimo urno: glavobol.

Jug. Tudi jaz prav za trdno upam, da bom tu našel pomoč.

Sever. O dr. Vsezna!u pripovedujejo čudovita ozdravljenja.

Jug. Da, in prav to me je nagnilo, da sem pripotoval semkaj.

Sever. Pa kdo bi mislil, da je mogoče na laseh, ki jih doktor odstriže, spoznati, kakšno bolezen ima kdo,

Jug. Meni je to tudi zastavica. — Ali vas že dolgo časa glava boli?

Sever. O dolgo, že celo leto. Semtertam me pa še trga po glavi, takrat je prav grozno!

Štipko (*za-se*). Trganje po glavi! — Celo leto! (*Zapiše.*)

Jug. Meni pa želodec že pol leta življenje greni, zlasti včasih, ko me zavija krč v želodcu.

Štipko (*za-se*). Krč v želodcu! — Pol leta! (*Zapiše.*)

Četrty prizor.

Prejšnji. Baron Skala.

Skala. Dobro jutro! (*Govori vseskozi skož nos.*)

Štipko. Bog daj dobro jutro!

Skala. Moje ime je baron Skala. Rad bi govoril z dr. Vseznalom.

Štipko. Takoj dojde, gospod baron! Je-li dovoljeno vprašati, kakšno bolezen imate, gospod baron? Če se mudi, gospoda doktorja takoj pokličem.

Skala. O ne, ni take sile, le pustite, bom že počakal. Hm, bolezen moja? Melanholija me napada.

Štipko. Tako, tako! — No, če je tako, potem pa prosim, gospod baron, sedite.

Skala (*sede od Juga in Severja nekoliko dalje.*)

Štipko (*za-se*). Kako je že rekel? Malan-kolejo. — Čudna bolezen to: malan-kolejo. Zakaj ravno pomalan? Pa kaj kolejo? O, jaz zapišem, drugo je doktorjeva stvar. (*Piše.*)

Peti prizor.

Prejšnji. Služabnik.

Služabnik (*livriran*). Dobro jutro!

Štipko. Dobro jutro!

Služabnik. Milostna gospa pl. Sova me pošilja ter prosi, da bi bili tako dobri ter hoteli te-le lase preiskati (*moli nekaj las Štipku*) ter potem milostno gospo rešiti njene bolezni.

Štipko. Kaj je milostiva gospa pl. Sova hudo bolna?

Služabnik. O ne, prav hudo ne, vendar včasih stoka ter toži, da ima migreno.

Štipko. Tako, tako, migreno! — Le sedite, gospod doktor bo prišel vsak čas.

Služabnik. Ali niste vi dr. Vsezna?

Štipko. Ne, ne, prijatelj, jaz sem samo provizor, t. j. oskrbnik lekarne.

Služabnik. A — tako! (*Vsede se.*)

Štipko (*za-se*). Toraj sova ima migreno! (*Zapiše.*)

Šestí prizor.

Prejšnji. Črevljarski vajenec.

Črevljarski vajenec. (*Čez roko ima obešene črevlje.*) Dobro jutro, gospoda moja!

Štipko. Dobro jutro! — Kaj bi pa ti rad, mali?

Črevlj. vajenec. Oh, kaj bi jaz vse rad! Pa kaj bi vam to pravil, ne utegnem, veste, jaz bi rad govoril z gospodom doktorjem.

Štipko. Boš moral pa še nekoliko počakati, doktorja še ni. — A kaj ti je vendar, saj si videti popolnoma zdrav?

Črevlj. vajenec. Kaj mi je? Zdrav videti? Lepo vas prosim, jaz zdrav? — Kakšen jezik je to?

Štipko. Pokaži toraj jezik.

Črevlj. vajenec (*mu ga pomoli na dolgo.*)

Štipko. Kaj boš govoril o bolezni, jezik je popolnoma zdrav.

Črevlj. vajenec. Komu sem pa še rekel, da me jezik boli?

Štipko. No, kaj pa ti je?

Črevlj. vajenec. Oh, oh! Jaz imam hude bolečine. Dve leti je sedaj, kar se učim pri mojstru Kneftra, in ves ta čas imam težave s kostmi.

Štipko. Kaj ne poveš, težave s kostmi! A bodi brez skrbi, doktor Vsezna te gotovo ozdravi! Toda vendar, katera kost te pravzaprav boli. (*Poklekne ter mu hlače nekoliko navzgor zaviha.*) E, dečko, ta kost je čisto zdrava.

Črevlj. vajenec. Seveda, ta kost je zdrava.

Štipko. Poglejmo drugo nogo. (*Zaviše mu hlače na drugi nogi.*) Ta je tudi zdrava.

Črevlj. vajenec. Kajpak, ta je tudi zdrava. — Sicer pa jaz nisem trdil, da so bolne moje noge. Pa s kostmi imam vendar-le težave in vsega tega je kriva samo moja gospodinja.

Štipko. Gospodinja? Zakaj neki?

Črevlj. vajenec. No, počakajte, saj vam pojasnim. Tako-le je pri nas, da boste vedeli: „Mojster, gospodinja in pomočnik dobé za jed meso, meni pa vržejo že na pol obrane kosti, potem pa recite, da ni res, če pravim da imam težave s kostmi.

Vsi (razen Štipka se glasno zakrohočejo.)

Štipko. Le stoj, paglavec navihani! Ti se boš norčeval iz nas! No, le čakaj! (*Išče, kje bi kaj dobil, da bi ga udaril.*)

Črevlj. vajenec (*steče do vrat, jih odpre, potem se pa obrne in kaže osle ter se spakuje*). Kaj hočete, ta sloveči, čudoviti dr. Vsezna! pa le nima zdravila, ki bi odpravilo meni težave s kostmi.

Štipko. Ali se mi ne pobereš, ti grdoba grda! (*Skoči za njim, a oni hitro pobegne.*)

Štipko. Ta nesramni deček! Kako me je razburil! Saj pravim, slabejših ljudi ni na svetu, kot so črevljarski vajenci! — — Sedaj, gospodje, bom pa poklical gospoda doktorja. Prosim, blagovolite stopiti tja v stransko sobo. Kadar pa gospod doktor z zvoncem znamenje dá, pa stopite v sobo drug za drugim, kakor

ste prišli. Tudi na to vas opozarjam, da doktor Vsezna! ne sprejme nikakega plačila: on zdravi samo iz ljubezni in veselja. Če bi pa hotel kdo gospodu doktorju prostovoljno kaj podariti, naj dene tisto tjakaj na krožnik. Sedaj pa prosim! (*Stopi k vratom v stransko sobo, vsi gredo mimo njega, a on se vsakemu posebej prikloni.*) — Tako, eno delo sem srečno dokončal. — Sami tujci! Ej, neumnost daleč sega! — A sedaj moram poklicati doktorja. (*Hoče iti.*) Pa, saj že gre.

Sedmi prizor.

Štipko. Vsezna!.

Vsezna! (*oblečeno ima „nočno suknjo“, na glavi pa čepico.*) No, je že kaj bolnikov?

Štipko. Da, gospod doktor, štiri osebe. Sami tujci. Tukaj je zapisnik; mislim, da bo masten zaslužek. Prvi je neki gospod Sever, ki ga že celo leto glava boli, včasih ga tudi trga po glavi. Potem je gospod Jug, ki ima bolan želodec in krč v želodcu. Nato pride baron Skala, kaj je že tu — „malan-kolejo“, je rekel.

Vsezna! Kaka bolezen je to?

Štipko. Malan-kolejo.

Vsezna! (*stresa z glavo.*) Kaj bi neki to bilo? Malan-kolejo... Hm, hm. (*Podpre z roko brado ter premišljuje.*) Ti si napačno razumel. Melanholija, otožnost in čemernost, to bo, to.

Štipko. Zaradi mene lahko. Potem ima gospa pl. Sova migreno. (*Pomoli Vseznal*u listek)

Vseznal. Tako, štiri osebe toraj. Preiskovanje se lahko prične.

Štipko. Gospod doktor, še nekaj bi rad z vami govoril.

Vseznal. Tako? — No, kaj pa bo?

Štipko. Najudaneje prosim, da bi mi zvišali plačo.

Vseznal. Glej, glej! Večjo plačo bi rad imel.

Štipko. Tako je, da. Jaz sem sedaj že pol leta pri vas in sem opazil, da je krožnik tam-le vsak dan vsaj po dvakrat z denarjem napolnjen, če se vse skupaj zračuni, je to že precej. In ker imam jaz pri vaših bolnikih najtežavnejše delo, imam pač tudi pravico do dohodkov. Pa jaz sem skromna duša in zahtevam na teden samo po dvajset kron, za manj se ne menim.

Vseznal. Kaj si pamet izgubil, kali?

Štipko. O ne, jaz ne.

Vseznal. Dvajset kron in vse prosto? — Ne, to ne gre.

Štipko. Prav gotovo, da gre.

Vseznal. Kje je kdo, ki bi imel tako visoko plačo.

Štipko. Vi, gospod Vseznal.

Vseznal. Seveda, pa to je kaj družega.

Štipko (*žategneno*). Tako, to je kaj družega? — Jaz vam pa povem, če jaz pri vas ne ostanem, potem je konec vaših čudežev.

Vsezna1. Pojdi za sedaj, pozneje bova o tem govorila.

Štipko. To se lahko zgodi; pa pod dvajset kron moja plača ne bo, pa je amen. (*Odide.*)

Osmi prizor.

Vsezna1. Sever.

Vsezna1 (*sede za mizo in pozvoni*).

Sever. Dobro jutro!

Vsezna1. Dobro jutro! — Vaše ime?

Sever. Peter Sever iz Škofje Loke.

Vsezna1 (*zapiše*). Dobro! — Vsedite se. (*Pokaže stol.*)

Sever (*sede*).

Vsezna1 (*odstriže Severju nekaj las nad tilnikom, potem gre k mizi ter skozi povekšalno steklo ogleduje lase, nato pa reče*): Gospod, vas pa že dalje časa, kaj bi dejal, že leto dni močno glava boli, ne res?

Sever (*se zelo začudi*). Da, to je bridka resnica. Toda oprostite, ali res to poznate na laseh?

Vsezna1. Seveda. (*Zopet ogleduje lase.*) Glavobolu se pridruži pogosto tudi trganje po glavi, ne?

Sever. Da, tako je.

Vsezna1 (*vstane*). Dragi prijatelj, vi pač mnogo premišljujeate ter svojega duha napenjate.

Sever. To je že tako v moji službi.

Vsezna1. Vidite, stvar je taka: Vaš glavobol je posledica prevelikega truda. Zato si morate

privoščiti več počitka; zlasti takrat, kadar vas začne glava boleti, nikdar ne smete naporno premišljevati. — Potem se mi zdi, da ljubite dobre in obilne obede. Kaj ni tako?

Sever. Seveda je.

Vsezna1. Vidite, to je napačno. — Tu imate zdravilo. (*Pomolí mu steklenico.*) Kanite te tekočine eno žlico v čašo vode in si potem s tem vdrnite vsak dan glavo in senci. — Nadalje vam svetujem, da imate lase vedno na kratko ostrižene, ter si po noči noge zavijate v bato. Saj ste me razumeli?

Sever. Razumel.

Vsezna1. In potem nikar ne pozabite poskrbeti za več počitka ter pazite, da bo obed priprost — če vse to spolnite, vas zagotovim, da glavobola ne boste več poznali.

Sever. Hvala lepa, gospod doktor! Z Bogom!
(*Vrže odhajajoč bankovec na krožnik.*)

Vsezna1. Z Bogom! (*Skoči hitro h krožniku in pogleda.*) Dvajset kron, no, ta se je že dobro skazal! (*Sede in pozvoni.*)

Deveti prizor.

Vsezna1, Jug.

Jug. Dobro jutro!

Vsezna1. Dobro jutro! — Sedite!

Jug (*sede*).

Vsezna1. Vi ste?

Jug. Pavel Jug.

Vsezna. Odkod?

Jug. Iz Radovljice.

Vsezna (*odstriže mu nekaj las, nese k miži itd. — kakor poprej*). Vi ste pač že dalje časa bolni na želodcu?

Jug. Tako je, že pol leta.

Vsezna. Ne res — vas tišči v želodcu, zgaga vas peče ter pogosto se vam peha?

Jug. Da, da, vse to je nad menoj.

Vsezna. In pa, ne res, včasih vas prime krč v želodcu?

Jug. Res je, tudi.

Vsezna. Kaj pa, ali tudi kdaj bruha in se vas polasti za kratek čas tudi mrzlica?

Jug. Da, tudi to se je že primerilo.

Vsezna (*vstane*). To bolezen ste si nakopali s težko prebavljenimi jedili, in pa s tem, ker ste jedli včasih prevroče in premrzlo; tu vam pa dam to-le stekleničico solne kisline, vlijte vsak dan po pet kapljic v čašo vode, potem se bo pa želodec že poboljšal.

Jug. Lepo zahvalim, gospod doktor. Zdravi! (*Vrže na krožnik dva „brusa“.*)

Vsezna. Zdravi! (*Pogleda na krožnik.*) Deset kron! Ni slaba ta! — Tako, sedaj pride na vrsto gospod Baron.

Deseti prizor.

Vsezna. Baron Skala.

Skala. Dobro jutro, gospod doktor!

Vsezna. Dobro jutro, Bog daj! — Sedite!

Skala (*sede*).

Vsezna. Vaše častno ime?

Skala. Baron Skala iz Skalic.

Vsezna (*piše*). Dobro, zahvalim! (*Odstriže mu lase itd.*) Kaj vas trpinči melanholija?

Skala. Zadeli ste, gospod doktor. — Ne bi bil verjel, da vam bodo lasje to povedali.

Vsezna. In pa velika otožnost in čemernost se vas večkrat poloti?

Skala. Tudi.

Vsezna (*vstane*). Najboljše, kar vam morem svetovati je, ogiblajte se samote. Poiščite si večkrat veselo družbo. — Vi živite pač le bolj sami za-se?

Skala. Tako je; glasne in šumne družbe mi ne ugajajo.

Vsezna. To mrzenje skušajte premagati. Saj ni treba, da bi bila družba, Bog zna, kako hrupna, le vesela naj bo. Vam je zabava potrebna, če ste navezani preveč na svoje otožne misli. — Tu imate ta-le prašek (*dá mu škatljico*); denite ga vsak dan čisto malo na noževi ostrini v kozarec vina ter spolnujte moj svet glede družb, pa boste videli, da bo bolezen vaša pregnana.

Skala. Iskrena zahvala! (*Vrže nekaj na krožnik.*)

Vsezna (*pogleda na krožnik*). O ti uma-zanost skopa baronovska! Samo eno krono! — Kdo pa sedaj pride? (*Pogleda na listek.*) A, gospa pl. Sova. (*Pozvoni.*)

Enajsti prizor.

Vsezna1. Služabnik.

Služabnik. Dobro jutro!

Vsezna1 (*skoči kvišku*). Dobro jutro! — Povejte mi, ni li tudi še neka gospa tam v predsobi?

Služabnik. Ne.

Vsezna1. Ne? (*Za-se.*) Spaka, ali se je Štipko zmotil? Saj je vendar rekel, da je prišla gospa Sova, ki ima migreno. — Sedaj sem pa v škripcih, ko čisto nič ne vem, kaj bi bilo temu človeku. A poskusimo vsejedno! Kako se pišete?

Služabnik. Janez Tekáč.

Vsezna1 (*zapiše*). Od kod ste pa?

Služabnik. Iz Volčje Jame.

Vsezna1. Že dobro. (*Hoče mu lase odstriči.*)

Služabnik (*odskoči na stran*). Kaj mi pa hočete storiti!

Vsezna1. I, ne bo nič hudega! Majhno las vam bom odstrigel.

Služabnik. O, gospod doktor, jih imam že tukaj.

Vsezna1. A tako! — Toda ali ste jih odstrigli nad tilnikom?

Služabnik. O, ne, to so lasje milostive gospe pl. Sova.

Vsezna1. Čegave?

Služabnik. Milostive gospe pl. Sova; bodite tako prijazni ter jih blagohotno preiščite.

Vsezna1 (*za-se*). A tako je ta stvar, služabnik je toraj prišel za gospo Sovo, mh, da le vemo. (*Služabniku:*) Potemtakem niste vi bolni, ampak milostiva gospa? — Dajte sem lase. (*Vzame lase ter jih pregleduje kakor poprej.*) Milostivo gospo muči migrena, ne res?

Služabnik. Da, tako trdi večkrat.

Vsezna1. Pa morda kdaj tudi bruha?

Služabnik. Tega pa ne vem povedati.

Vsezna1 (*vstane ter mu dá neko škatljico*). Tako, tukaj imate s salicilom okisani natron; tega mora milostna gospa Sova vsak dan po dvakrat eno žličko zaužiti. Potem pa to ji naročite, naj si privošči dovolj počitka, in pa zlasti v temni sobi naj prebiva. Ali ste razumeli?

Služabnik. Razumel, gospod doktor. Milostna gospa se lepo zahvaljuje. Z Bogom! (*Vrže denar na krožnik.*)

Vsezna1 (*vzame krožnik*). Pet kron, no se že vzamejo. (*Šteje denar.*) Dvajset, trideset, enointrideset in pet je skupaj šestintrideset kron. Bo že. (*Spravi denar v žep.*) No, sedaj moram pa videti, če se je Štipko premislil ali ne. (*Požvoni trikrat*)

Dvanaajsti prizor.

Vsezna1. Štipko.

Štipko (*vstopi*). Kaj želite, gospod doktor?

Vsezna1. No, ali si se že premislil?

Štipko. Dobro premislil, gospod doktor.

Vsezna. Torej boš ostal?

Štipko. Ostal, če mi daste po trideset kron na teden.

Vsezna. Kaj, trideset kron? Poprej si zahteval samo dvajset kron.

Štipko. Da, gospod doktor, to je bilo poprej. Toda sedaj sem pa zopet drugače preudaril. Jaz sem se prepričal, da trideset kron nikakor ni preveč.

Vsezna. Ti si pa vendar nesramen človek!

Štipko. Kdo, jaz?

Vsezna. Da, ti!

Štipko. Ne, vi ste nesramen človek, ki ljudi goljufate.

Vsezna (*hodi razburjeno po sobi, potem pa reče pomirljivo*): Štipko, bodi vendar pameten in pomisli, da ne boš lahko našel službe, v kateri bi toliko denarja zaslužil, kakor pri meni. — Naj bo, no, tri krone ti pa vseeno primaknem k dosedanji plači.

Štipko. Ne, to je premalo. Tukaj pri vas ni vse skupaj nič; človek se ves skisa in splesnije. Saj ne pridem v dotiko z drugim, kot z bolniki in tepci. In človek tudi ne dobi proste urice, da bi ga šel izpit kozarec v gostilno. Ako mi nečete dati trideset kron na teden, sem danes zadnjič tukaj.

Vsezna. Če je pa tako, pa pojdi, kamor hočeš. (*Odide.*)

Štipko. Tudi prav. (*Žuga za Vseznalom.*) Pa tako gladko tudi ne pojde, gospod doktor! Za spomin ti bom že še eno naredil, da boš

pomnil, kdaj ti je Štipko Tiček skoro zastonj služil. Toda sedaj moram pa vendar enkrat stopiti v gostilno, da bom videl, kakšen okus ima že kaj trtni sok. (*Poje:*)

Kdo bi zmerom vodo pil?
 To ne more biti!
 Zdravje lahko bi zapil,
 Znal bi oslabiti;
 Grešni svet je utonil,
 Vodo nam je pokazil,
 Toraj se mi gabi včas,
 Kaj to briga vas?

Kdo bi zmerom bil domá?
 To ne more biti!
 Želja moj'ga je srcá,
 Med prijat'lje iti
 Nič doma ne zamudim,
 Tud' krivice ne storim,
 Iščem v tujšč'ni kratek čas,
 Kaj to briga vas?

(Glej „Slov. pesmarica“, I. zvezek, str. 173 in 175.
 „Prememba“ 3. in 5. kitica.)

(*Zastor pade.*)

Drugo dejanje.

(Ista soba kakor v prvem dejanju.)

Prvi prizor.

Štipko.

Štipko (pripoje na oder :)

Kadar pri miz' sedim,	Kadar pa vinca ni,
Glažek u rok' držim,	Takrat me vse boli,
Se srce mi smeje,	Vince mi zdravje dá
Oj, kakšno veselje!	Ker moč v seb' ima.

Kadar pa d'narcev ni,
Kaj pa nas to skrbi?
Saj birt še kredo 'ma,
Bratci, le pijmo ga!*)

Tako, sedaj imam prav ugodno priliko, da staremu stiskaču eno zagodem. Doktorja ni doma, in ga tudi tako hitro še ne bo domov; da bi le kak bolnik pricapljal, potem bi pa jaz enkrat nastopil kot doktor. Zakaj če se natančno premisli, razumem o zdravilstvu jaz

(Glej: „Slov. pesmarica“, II. zvezek, stran 127 in 129. „Gorenj. zdravica“ 3., 4. in 5. kitica. Napev tamkaj.)

ravno toliko, kakor dr. Vseznal — oba skupaj namreč nič — za denar je pa tudi vseeno, naj roma v moj ali doktorjev žep. Toda to pa rečem: tisti, katere bom danes zdravil, si bodo želeli, da bi jih ne v drugo. Samo potrebna zdravila si moram pripraviti. (*Odide, pa se koj vrne s posodico, v kateri ima črno barvo in čopič; v drugi roki ima posodico z rdečo barvo ali lepoticco „šminko“ in dve stekleničici vode.*) Tako, tu so zdravila za vse bolezni! In sedaj ne želim družega, kakor — bolniki vkup, dr. Vseznal pa ostani nekaj časa zunaj! (*Razpostavi vse na mizo.*) Aha, nekdo že gre.

Drugi prizor.

Štipko. Brzobogat.

Brzobogat (*ima dolge, močne brke ter lepo obleko*). Dober večer!

Štipko (*vzame klobuk z glave ter se prikloni*). Dober večer, gospod — gospod —

Brzobogat. Brzobogat, Brzobogat je moje ime.

Štipko. No, to me veseli, da ste bogati. (*Za-se.*) Preklicano, brzo bogat bi bil jaz tudi rad, in marsikdo tudi še!

Brzobogat. Ali bi mogel govoriti z doktorjem Vseznalom?

Štipko. Gotovo da, bogati ljudje smejo vsikdar govoriti z dr. Vseznalom.

Brzobogat (*za-se*). To ti je pa čuden, predrzen človek. (*Glasno.*) Kdo pa ste vi, da hočete biti z menoj tako domači?

Štipko. Kdo sem jaz? (*Se potrka po prsih.*) Jaz sem Štipko Tiček, član zdravilske umetnosti, privilegiran ud društva zoper obubožanje vinogradnikov in provizor pri doktorju Vseznalu.

Brzobogat. Kaj dr. Vseznala ni doma?

Štipko. Ni ga ne, pa bo že prišel, le sedite in potrpite.

Brzobogat (*sede*).

Štipko. Vi ste najbrž nahodni in prehlajeni, gospod Brzobogat?

Brzobogat. O ne, ampak putiko imam, protin, protin.

Štipko. A—ha potogrom je to, mh. Kaj ne, to je huda bolezen?

Brzobogat. Pa še kako. To vé le tisti, ki jo ima!

Štipko. Pa boste videli, dr Vseznal vse zna, gotovo boste ozdravljeni. (*Za-se.*) Če bi le tudi ti meni moj prazen žep ozdravil.

Tretji prizor.

Prejšnja. Napetnik.

Napetnik (*pride s palico*). Dober večer!

Štipko. Dober večer, gospod —

Napetnik. Tomaž Napetnik sem jaz. Ali je mogoče, da bi še nocoj govoril z dr. Vseznalom?

Štipko. O kajpa da! Še nocoj, nocoj! —
Toda prosim, sedite, zdite se mi nekam utrujeni.

Napetnik. Oh kaj ne bom, ko se vse noči vojskujem!

Štipko. Vojskujete se, pa po noči? s kom neki?

Napetnik. Veste, sanje imam tako strašne. Tako živo se mi sanja, da me napada klerikalni zmaj — oh, kakšna je ta pošast! Včasih se priplazi po zemlji, včasih prileti po zraku, pa me hoče — —! Oh, kar strese me, če se le domislim!

Štipko. Kaj ne poveste?

Napetnik. Da, kakor sem rekel: že pet noči se nisem nič odpočil. Kakor sveti Jurij sem vedno na konju ter zabadam klerikalnega zmaja ter mu sekam glave, pa rastejo mu vedno nove. Znorel bom, če ne ponehajo te sanje. Ko se prebudim, tresem se na vseh udih, srajca in še rjuhe so vse premočene. Dragi moj, to so človeške slabosti!

Štipko. Ne obupajte, dragi prijatelj! Doktor Vsezna vse zna, on bo ugonobil tudi klerikalnega zmaja, da boste imeli mir pred njim.

Četrty prizor.

Prejšnji. Počivalnik.

Počivalnik (*z zelo rdečim nosom vstopi*).
Dober večer, bi li mogel govoriti z gospodom doktorjem?

Štipko. Na vsak način! gotovo! — A vi ste mestni svetovalec Poličar, ne?

Počivalnik. O ne, tisto pa ne, ampak zasebnik Cene Počivalnik. (*Potegne Štipka na stran.*) Veste, jaz bi se rad z gospodom doktorjem posvetoval zaradi svojega nosu.

Štipko A tako! — Vi pač želite, da bi dobil vaš nos drugačno barvo?

Počivalnik. To želim, saj gospodu doktorju bo to mogoče storiti?

Štipko. O gotovo, gotovo! — Sicer je pa komaj potrebno, da se zaradi tega posvetujete z doktorjem, jaz vem za čisto priprost pripomoček.

Počivalnik. Tako, res? — Kaj pomaga, no?

Štipko Hm, pijte še več, da bo nos modre barve, pa ne bo več rdeč.

Počivalnik. A — kaj zbijate neslane šale, to je resna stvar — Kje pa je gospod doktor?

Štipko. Precej pride. Vsedite se. (*Za-se.*) Tristo medvedov, bogati bolniki! — Toda pričeti moram zdraviti, sicer se mi privleče Vsezna!l, predno končam ter mi vse skazi. (*Glasno prišlecem.*) Blagovolite se, gospoda, potruditi v sosedno sobo; gospod doktor bo vsak trenutek tukaj. Kakor hitro bo pozvonil z zvoncem, pa pridite po vrsti v to sobo. Plačila za zdravljenje gospod doktor načelno ne zahteva. Ako hoče pa kdo sam od sebe kaj dati, položi naj to odhajajoč tam na krožnik pri vratih. Torej, gospoda, vstopite blagohotno v drugo sobo. (*Vsi gredó v sosedno sobo.* **Štipko**

naredi vsakemu posebej poklon.) No, dobro! Sedaj se pa urno prelevimo! Doktorjeva obleka mora vse premotiti! (*Sname z obešalnika doktorjevo suknjo (šlafrok) in čepico.*) Malo moram pa vendarle premisliti, kaj naj vsakemu dam ali priporočim. — Številka prva ima putiko. (*Išče po neki knjigi.*) A—ha, je že tukaj. Putika, protin v nogah... Zdravljenje: Redno življenje; sredstvo, ki bolečine polajša: ogljeno-kisli lithion. — Številka druga nemirno spanje, hude sanje... No, kje bo kaj? Kje bo zlomek, pri spanju ali pri sanjah? (*Išče.*) E, ti bom že po svoji pameti dal zdravila. Poglejmo naprej. Številka tretja, to je oni z rdečim nosom? No, temu bom pa že pomagal, če kaj gledam v knjigo ali nič. A sedaj je zadnji čas, da pričnem. (*Sede mogočno ter pozvoni.*)

Peti prizor.

Štipko. Brzobogat.

Brzobogat. Dober večer, gospod doktor!

Štipko. Dober večer! — Sedite! — Vaše cenjeno ime?

Brzobogat. Brzobogat.

Štipko. No, bomo pa pogledali, dragi gospod Brzobogat, kaj vam je. (*Vzame škarje ter hitro odstriže Brzobogatu polovico brk.*)

Brzobogat (*skoči kvišku*). Za božji čas, kaj ste storili? Odstrigli ste mi polovico brk! Jaz

sem mislil, da je vaša navada, da odstrižete le nekaj las nad tilnikom.

Štipko. Da, to sem delal poprej, a sedaj je to zastarelo. Sedaj imam drugo, novo metodo. Brke veliko več povedó, kot lasje. Le poslušajte, takoj vam bom natančno razložil, kakšno bolezen imate. (*Pregleduje brke skozi povekšalno steklo.*) No, vi imate putiko, protin!

Brzobogat. To ste zadeli.

Štipko. No, ali sedaj vidite, koliko so brke vredne? Pa vas tudi večkrat prsti na nogah bolé?

Brzobogat. Oh kolikokrat in kako!

Štipko. Protin je gotov, ali sedaj moram pa določiti, če je tudi nevaren; tega pa drugače ne morem, nego da pogledam v vaše notranje.

Brzobogat. V moje notranje? — No, kako hočete to učiniti?

Štipko. To je moja skrivnost. Vendar mogoče mi je to edino le tedaj, če vas vspavam. Prosim, poduhajte to steklenico ter štejte do deset.

Brzobogat. Ali ni taka omotica nevarna?

Štipko. O prav nič! V dobri minuti pa se boste zopet prebudili. (*Pomolí mu stekleničico pod nos.*)

Brzobogat (*šteje, proti zadnjemu čedalje bolj počasi*). Ena, dve, tri, — štiri, — pet, — — šest, — — sedem, — — — osem. (*Omahne nalahno na naslonjač.*)

Štipko. No, ta dobro spi! Jaz moram pa sedaj malo poskusiti, če imam kaj poklica za

slikarijo. (*Vzame rdečo barvo ter mu ves nos poslika. Drug obraz pa mu namaže s črno barvo; potem gre nekoliko proč ter ga opazuje.*) Le poglej, kako je krasen! Izvrstno! O, srček, vsakdo se te mora razveseliti, kdor te ugleda! — No, sedaj ga že lahko vzdramim. (*Pod nos mu postavi drugo stekleničico.*) O, to ga bo!

Brzobogat (*se počasi zavé*). No, ali ste videli, je-li bolezen nevarna?

Štipko. Videl, videl, pa ni nikakoršne nevarnosti. — Tu imate zdravilo. Nastržite tega mazila na platneno cunjo ter položite na mesto, kjer boste čutili bolečino. Nadalje si položite za vsako uho gorčičen obliž ter na vsak prst na nogi špansko muho, pa boste videli, da bo bolje.

Brzobogat. Srčna hvala, gospod doktor. — Lahko noč! (*Vrže nekaj na krožnik.*)

Štipko. Lahko noč, gospod Brzobogat! (*Stopi h krožniku.*) Živio, slava! Dvajset kron! Tako se delé nagrade, da! Tako bom postal tudi jaz brzo bogat! — A hitimo! (*Požvoni.*)

Sesti prizor.

Štipko. Napetnik.

Napetnik. Dober večer!

Štipko. Dober večer, gospod!

Napetnik. Moje ime se glasi: Tomaž Napetnik.

Štipko (*se prikloni*). Prosim, izvolite sesti.

Napetnik (*sede*).

Štipko. No, bomo pa pogledali, kakšna je vaša bolezen; sile menda ne bo. (*Odstriže mu cel čop las.*)

Napetnik. Kako bom pa šel sedaj med ljudi, ko ste mi toliko las odstrigli! To je pa že od sile!

Štipko. Le pomirite se, gospod Napetnik; lasje vam bodo hitro zrastli; jaz pa moram vendar imeti nekaj v rokah, da zaznam vašo bolezen, to razumete, ne?

Napetnik. Razumel bi že, samo las je škoda!

Štipko. Hm, hm. Vi pa slabo spite ter hude sanje vas mučijo, ne res?

Napetnik. Oh, popolnoma res, gospod doktor. Zmeraj me preganja klerikalni zmaj!

Štipko. Kaj ne, v spanju in sanjah veliko trpite ter ste vsi potni ko se prebudite; tudi se kar tresete.

Napetnik. Da, ravno tako je, kakor ste rekli, gospod doktor!

Štipko. Vi pač strastno prebirate časnike ter se bavite s politiko?

Napetnik. I, s politiko se že pečam, pa sem bolj miren; berem pa časnike, o tisto pa, „Slovenski Narod“ vsak dan, če le izide, tudi „Rodoljuba“ in „Gorenjca“ pogledam včasih.

Štipko. Zatoraj! Sem si mislil! — Veste, vaša domišljija je prenapolnjena raznovrstnih podob, zlasti vam je ostal klerikalni zmaj v možganih. No, pa pomagal vam bom že, samo poprej, predno vam odberem zdravilo, moram

se prepričati, kako je pravzaprav v vašem notranjem. Poduhajte to-le. (*Ponudi mu steklenico.*)

Napetnik. Pa ne bo prehudo?

Štipko. Le na-me se zanesite, jaz že vem, kaj smem storiti in kaj ne. Štejte do deset!

Napetnik (*šteje*): Ena, dve, tri, — štiri, — pet, — — šest, — — — (*Zadremlje.*)

Štipko. Sedaj ti bom pa naslikal zmaja, le čakaj! (*Pobarva mu nos rdeče, po licu pa zmajeve glave itd.*) Ha, ha! Ta je lep! Sam sebe bo vesel, če se bo pogledal v ogledalo! Toda dovolj časa se že mudim z njim. (*Dá mu poduhati drugo steklenico ter ga strese.*)

Napetnik (*se prebudi*). Kako kaže, gospod doktor?

Štipko. Ugodno, samo strogo se morate ravnati po mojih ukazih. Prvič si vsak večer pred spanjem napravite pomirljivo pijačo, in sicer v velik kozarec vina boste dejali po tri nožne ostrine tega praška. A vino ne sme biti črno, ker to bi vas precej spomnilo na črne klerikalce ter bi potem pijača ne imela zaželenega učinka. Brati pa štirinajst dni ne smete nobenega članka. Pač si pa ponoči ovijte glavo vselej s tremi številkami „Slov. Naroda“, pod nogavice pa si natlačite „Slovencev“. Tako bo precej prvo noč konec vašega nemirnega spanja ter se boste polagoma okrepili. — Za pozneje pa si zapomnite to-le: Ko boste po štirinajstih dneh zopet začeli brati „Slovenski Narod“, ne smete ga prvi dan prebrati več ko 15 vrstic,

a ravno toliko vrstic tudi „Slovenca“. Potem pa privzemajte vsak dan po pet vrstic. Priporočam vam tudi nositi obleko svitle barve, ne pa črne. Pa da ne pozabim: v spalnici mora goreti vedno luč, v črni temi ne smete spati! —

Napetnik. Lepa hvala za trud, gospod doktor!

Štipko. O, prosim.

Napetnik. Lahko noč! (*Vrže na krožnik denar.*)

Štipko. Lahko noč, gospod Napetnik! (*Pogleda na krožnik.*) Ju-hu-hu! Zopet dvajset kron! Dobra duša to, kdo bi si mislil! (*Požvoni.*)

Sedmi prizor.

Štipko. Počivalnik.

Počivalnik. Dober večer, gospod doktor!

Štipko. Dober večer! — Kako se zovete?

Počivalnik. Cene Počivalnik, zasebnik

Štipko. Že dobro. (*Odstriže mu šop las ter jih pregleduje.*) No, v vaših laseh pa ne najdem sledú nikake bolezni, pač pa se mi zdi sumljiva barva vašega obraza, zlasti nosú.

Počivalnik. Resnično, in prav zato sem prišel k vam.

Štipko. Potemtakem ni drugega pomočka, kakor da preiščem vaš želodec z X-žarki, zato ker je pijača, ki jo dobiva želodec, vzrok sumljive barve vašega častitega nosú.

Počivalnik. Dobro, torej pa poskusite z X-žarki.

Štipko (*mu dene steklenico pod nos*). Štejte do deset!

Počivalnik. Ena, dve, tri, — štiri, — pet, — — šest, — — sedem, — — osem, — — — devet — (*Polagoma omaga.*)

Štipko. Tako torej, moj ljubi Počivalnik! Ej, rdeča barva na tvojem nosu bo zginila kot sneg pred solničnimi žarki. Naj se spremeni rdeča barva v črno! (*Namaže mu nos črno, obraz pa rdeče.*) I, sedaj je pa lep, sedaj! (*Dá mu drugo steklenico ter ga trese, dokler se ne zbudi.*)

Počivalnik (*gleda okrog sebe*). No, kako je z želodcem?

Štipko. Prebavljanje izvrstno. Samo stene želodčeve so vse prevlečene s špiritovim lakom.

Počivalnik. Tako, tako?

Štipko. Pa to ni ravno nevarno, to je ravno tako, kakor če je pipa preveč zakajena: oznažiti se mora. Zato vam strogo naročam, da štirinajst dni ne smete uživati nič drugega kakor ovsen čaj in prav malo ovsenega močnika.

Počivalnik. Oh! Ovsen čaj in močnik!

Štipko. Brez ugovora! — Po teh štirinajstih dneh smete pričeti jesti tudi solato in zelje.

Počivalnik. O joj, o joj! — In ves ta čas bo nos še rdeč?

Štipko O ne, predno boste domov prišli, se bo rdeča barva že zgubila. Če bi se pa

primerilo, da bi se zopet pokazala, potem pa kopljite svoj nos v najboljšem, pristnem vinskem cvetu.

Počivalnik. Hvala lepa, gospod doktor. Lahko noč! (*Vrže denar na krožnik.*)

Štipko. Lahko noč! (*Pogleda na krožnik.*) Ta zasebnik je pa bolj stiskač, samo pet kron. No, pa vsega skupaj je že nekaj, lepa vsotica petinštirideset kron! (*Spravi denar v žep.*) Torej moje delo je končano. (*Poje:*)

No, doktorja igrati	A barvani bolniki
ni ravno težko znati,	so revčki res veliki,
in dobro to mi dé.	kaj mislijo si-li?

(*Napev v prilogi.*)

A sedaj pa urno proč od tod, če ne bom imel na vse zadnje še z gosposko opraviti. (*Sleče doktorjevo spalno suknjo.*) Le brž v gostilno, sedaj se mi bo prilegel. (*Med vrati pa se zadene ob Vsezuala.*)

Osmi prizor.

Štipko. Vsezual.

Vsezual. No, no, kam se ti pa tako mudi?

Štipko. V gostilno in pa od vas proč.

Vsezual. Prosim, ostani še par trenutkov, nekaj bi ti še rad povedal.

Štipko. Tako? No pa povejte, samo predolgo nikar ne pripovedujte.

Vsezual. Poslušaj, jaz sem si stvar premislil. Naj bo, jaz te hočem zadovoljiti ter ti

plačati vsak teden trideset kron in od 10 ure si prost. Sedaj boš menda zadovoljen?

Štipko. Mislite, gospod doktor? — A meni se zdi, da sem dejal štirideset kron.

Vsezna. O ne, ne, ti se motiš, trideset kron si dejal.

Štipko. No, mogoče, da sem tako rekel, a pod štirideset kron ne ostanem.

Vsezna. Pa za božjo sveto voljo, kakšen človek pa si ti? Vsako uro zahtevaš več! Toliko ti pa res ne morem dati.

Štipko. Saj tega ne dajete vi, ampak neumneži, katerih je na stotine!

Vsezna. Ah, molči o tem. — No, vsaj do jutri ostani, jutri se bova dogovorila. Ali boš?

Štipko. Če že ni drugače, pa prespimo to stvar, no. Toda poprej moram še v gostilno.

Vsezna. I saj ti ne branim. Samo poprej mi prinesi iz spalnice tisto knjigo, ki je na mizi.

Štipko. To se že naredi, precej jo boste imeli. (*Odide skozi stranska vrata.*)

Vsezna (*obleče spalno suknjo*). Ta presneti Tiček je zares nesramen človek! Štirideset kron, to je vendar pretirana zahteva! Toda kaj hočem? Brez njega ne morem biti, svojo stvar prav dobro razume. No, morda pa jutri ne bo tako svojeglaven in trd. (*Sede za mizo in bere.*)

Deveti prizor.

Vsezna. Napetnik.

Napetnik (*pridivja v sobo*). A tukaj je, malopridnež! Le počakaj, jaz ti že pokažem,

kaj se pravi druge ljudi imeti za norca ter jih barvati! (*Zgrabi Vsezuala za ovratnik ter ga tepe s svojo palico.*) Ti ničvrednež! — potepuh! — goljuf! — ti slepar — ti —

Vsezual. Pomagajte, pomagajte! (*S težavo se mu iztrga.*) Ali lepo vas prosim, ljubi moj mož, kaj vam pa je? — In pa kakšni ste? Ha, ha, ha! Kakor bi bili prišli naravnost iz pekla, tako ste črni — —

Napetnik. Kaj, kaj? Sedaj se mi bode pa še posmehoval? Jaz te bom že naučil, le postoj! (*S povzdignjeno palico hoče vnovič nad Vsezuala. Ta pa zbeži za mizo. Napetnik za njim; tekata okrog mize.*)

Deseti prizor.

Prejšnji. Brzobogat. Policaj.

Policaj in Brzobogat (*vstopita ter osupneta*).

Policaj (*prime Napetnika za ovratnik*). Ka-kaj p-p-pa d-del-la-te tu-tuk-kaj?

Napetnik. Kaj delam? Tega-le vragovega sleparja bom premikastil.

Policaj. Z-za-ka-kaj?

Napetnik. Sem-le pogledjte zakaj! (*Pokaže mu svoj pobarvani obraz.*) Ta prekvati goljuf me je za moj dragi denar vsega počrnil.

Policaj. T-tak-ko? (*Brzobogatemu.*) V-vas t-tudi?

Brzobogat. Da, da, tudi.

Vsezual. Toda prosim, saj ni res!

Napetnik. Kaj? da ni res. (*Hoče s palico nadenj.*)

Policaj. M-mi-mir! (*Brzobogatemu.*) A-al-li j-je t-to p-pravi?

Brzobogat. Da, pravi.

Policaj (*Vseznal*). V-vi s-st-te o-o-bdo-dolž-ženi, d-da s-st-te t-te g-go-s-gos-p-pode o-om-mot-til-li i-in p-pob-b-ba-bar-vari.

Vseznal. Kaj? Jaz naj bi bil te ljudi omotil in pobarval? To je grdo obrekovanje, podlo obrekovanje Ravnokar sem domov prišel, kako naj bi bil potem to storil, česar me dolžite?

Brzobogat. Meni se hoče skoro tudi dozdevati, da ni bil ta gospod. Glas tega človeka je drugačen, kakor je bil onega, ki nas je namazal s črno barvo. Toda v tej sobi je bil, imel je ravno tako suknjo.

Vseznal. Kaj pa, ko bi bil Štipko Tiček?

Enajsti prizor.

Prejšnji. Štipko.

Štipko (*s knjigo pod pazduho vstopi*). Tukaj, gospod doktor — (*Osupel obstane.*) Kaj pa je to? Ha, ha, ha! Ta je pa nekaj vredna, ha, ha, ha!

Vseznal. Ti ljudje trdijo, da so bili v moji nenavzočnosti tukaj omoteni ter potem v omotici pobarvani, kakoršne vidiš; ali si ti to storil?

Štipko. Tristo medvedov! To trdijo ti ljudje?

Brzobogat. Da, da, ta človek je bil; sedaj ga pa po glasu čisto dobro poznam; ne res, gospod Napetnik?

Napetnik. Da, da, ta človek je bil.

Štipko. Gospoda moja, meni se vidi, da se motite.

Brzobogat. Nikakor ne! Kaj nam niste dali poduhati stekleničico, da smo padli v omotico.

Štipko. I, kje pa?

Brzobogat. No, kaj ni res?

Štipko. Ni res, jaz tega nisem storil.

Brzobogat. Kdo pa je bil to naredil?

Štipko. Vi sami ste si krivi omotice. Zakaj ste pa držali nos nad stekleničico? Če bi tega ne bili storili, ne bi bili omotenjeni. Kdo vas je pa silil?

Napetnik. Meni ste tudi dali stekleničico poduhati, in ko sem v omotici spal, ste me namazali črno.

Štipko. Ha-ha-ha! Ta je lepa! Ko je spal, takrat me je videl, da sem ga barval. Kaj spite kakor zajec z odprtimi očmi?

Polica. K-kak-ko s-se p-pi-š-šete?

Štipko (*ga oponaša ter tudi jeclja odgovarja*). Jaz se pišem za Štipka Tička.

Polica. K-kak-ko? Š-š-š-št-?

Štipko. Že prav, že prav: Štipko Tiček.

Polica. P-po-v-vej-te, k-ka-k-ko s-ste t-to n-na-nar-nared-di-li?

Štipko. O, to pa z največjim veseljem! Pogledajte, to-le stekleničico sem vzel ter o dal

vsakemu pod nos, vidite tako le (*dene mu stekleničico prav pod nos; policaj se hitro odmakne*), potem so morali do deset šteti in nato so zaspali. Potem sem pa vzel posodico s črno barvo, pomočil čopič vanjo in vsacega tako-le pobarval. (*Pri zadnjih besedah prav urno policaju potegne parkrat po obrazu.*)

Policaj. V-vi s-st-ste z-z-zap-prti.

Štipko. Sedaj pa res še ne! Pa danes tudi ne utegnem v zapor, jutri pridem. (*Sede v naslonjač.*) Tako! A-ha! Le odpočijmo se malo od truda! Ha, ha! Vsi ste jo dobili pod nos in vsi ste nafarbani, zlasti pa skopi doktor. Ha, ha! Tako se maščuje Štipko!

Vsezna! O ti prekanjeni slepar!

Štipko. Slepar je nekdo drugi! (*Kaže na Vseznama.*)

Policaj. V-v im-men-nu p-posta-ve. (*Zagrabi Štipka za vrat.*)

Štipko. Strani, pravim! (*Sune policaja, da pade na tla.*)

Policaj. P-po-pom-mag-gajte! p-po-pom-mag-gajte!

Napetnik in Brzobogat (*planeta na Štipka, da bi ga zlekla iz naslonjača. Policaj tudi vstane ter se hoče lotiti Štipka. Štipko vse odbija. Naštane pravcato ruvanje, ki se konča s tem, da Štipko vse pomeče po tleh na kup, na kar Štipko hitro nanje sede ter od veselja s kapo maha. Takrat pa hitro zastor pade.*)

Vaški skopuh.

Igrokaz v treh dejanjih. — Spisal *Soški*.

(*Ponatis iz „Zore“ l. 1895.*)

O s e b e:

Lakota, skopuh.

Jecljaj, vaščan.

Zlomek, njegov brat, berač.

Gomilar, starček vdovec.

Škratje.

Dejanje se vrši v kmetski vasi.

Prvo dejanje.

Prvi prizor.

Jecljaj in Zlomek stojita v mraku pred hišo.

Zlomek. Veš kaj, Jecljaj! — Jaz in ti sva dva — ti si ti, jaz sem pa jaz. Ako bi kdo naju vprašal po pameti, dejala bi mu lahko, da je prišel na Kras po vode. Oba sva, kakor bi enega skril in drugega pokazal. Odkar pa solnce mrka in mesec trka, biva med poštenimi ljudmi poštena navada, da ne dražijo drug drugega s skrivnostimi. Ti pa se mi mrdaš in mencaš nocoj, kakor bi vedel bogve kaj. Če veš, povej, če pa nočeš povedati, ostaneva si vendar, kar sva. — Lahko noč tebi in tvoji skrivnosti! (*Hoče oditi.*)

Jecljaj. No, no, Zlomek, ne bodi taka kislica. Saj sme menda človek tudi v šali katero reči. Torej poslušaj, da ti povem.

Zlomek (*stopi za korak bliže*). Todà resno, ker danes sem vstal z levo nogo!

Jecljaj. Tvoj brat —

Zlomek (*naglo in srdito*). Jaz nimam brata! (*Hoče oditi.*)

Jecljaj (*ga pridržuje*). Lakota je pripravil Gomilarja na boben. Jutri popoldne bo dražba.

Zlomek (*stopi strmé korak nazaj*). Beži! Res? Ta črna duša, ta krepelec stari, zgaga skopuška! — In tega imenuješ ti mojega brata? — Pahnil me je iz hiše, prevaril me je za doto, sedaj pa odira in slepari poštene ljudi. — Kdaj sem pa jaz koga osleparil, odrli ali pahnil iz hiše? — Lakota je lakota, jaz sem berač, toda pošten človek, kakor me je Bog vstvaril!

Jecljaj Saj tudi ne trdim, da nisi poštenjak; čemu bi tedaj ongavil? Saj veš, da mi je na jeziku, kar hranim v srci. To pa vender ni lepo o tebi, da tako sovražiš človeka, ki ti je brat, bodi že poštenjak ali slepar.

Zlomek. Glej ga šmenta! Kdo ti je natvezil, da ga sovražim? — Nič ga ne sovražim, prav čisto nič; zato se pa tudi izpovedal nisem tega greha o Veliki noči. Jaz bi samo rad, da bi ga srečala pamet, da bi spoznal svoj greh. Vidiš, Jecljaj, tako je; ne sovražim ga pa ne.

Jecljaj. No, glej, saj nisem mislil na sovraštvo, toda prišla mi je beseda tako na jezik, da sem jo moral blekniti. Pravil in trdil sem vedno, da si dober človek, zato pa ne rečem nobene žali besede več.

Zlomek. Malo vode se bode steklo več in zgodilo —

Jecljaj (*prestrašen*). Tiho! Glej ga, tam prihaja!

Drugi prizor.

Prejšnja dva in Lakota.

Lakota (*vstopi od leve in postoji zamišljen sredi odra*). No, šara res ni vredna bogve kaj, a nekaj bo vender, nekaj! Da se le blago speča v denar, pa je dobro. Z blagom ne more človek dandanašnji nikamor. (*Zagleda na tleh star gumb in ga pobere.*) Hej, človek ne ve, a čez sedem let vse prav pride. (*Vtakne gumb v žep.*) — Eh, butica! (*Udari se ob čelo.*) Tudi Repinovca bo treba kmalu potipati, drugače se mi vrag zadolži, da ne spravim reparja od njega, ako ga trikrat ob tla telebnim. (*Stopi za korak naprej; nekaj mu zacvenketa pod nogami; pripogne se.*) Denar? Kaka šestica! Eh, vrag, kos ubite steklenice! (*Vrže nevoljno proč.*) — Le čakaj, le, ti mi pa ne uideš, Gomilar! Pokažem ti, kako se plačujejo dolgovi, kajti za nos se ne dam voditi, posebno od take šleve ne... Oberem te do bele kosti... Hej, Vrbanček, nič strahu, vse naše! Tristo rumenih, ti si pravi lisjak, pretkan in premeten ves, kar te je. Kaj so drugi! (*Hoče oditi.*)

Zlomek (*glasno in zbadljivo*). Bog nas varuj kuge in Lakote!

Jecljaj (*mu miga in namežikuje, naj molči.*)

Lakota (*se ožre osorno*). Ti pes! (*Hoče oditi.*)

Zlomek. Ti volk!

Lakota. Kaj lajaš?

Zlomek. Kaj tuliš?

Lakota. Saj še se snideva! (*Odide.*)

Zlomek (*hudomušno*). Drevi, kaj ne?

Tretji prizor.

Zlomek in Jecljaj.

Jecljaj. Šmentan bodi, ti pa znaš potipati človeka!

Zlomek. Kaj meniš, da se ga bojim? Jaz povem vsakemu, kar mu gre, in nikdo me še ni pogoltnil zato.

Jecljaj. Hm, raca na vodi, a vsak ni, da bi imel srce na jeziku, kakor ti. Naj se pes obesi, jaz bi se ne upal drezati vragu pod nos. Pripravil bi me šment še lahko kam, kamor si ne želim nikdar priti.

Zlomek. Ej no, kam neki?

Jecljaj. Nese me lahko v sodnijo. Tja pa ne maram, rajši izgubim devetindevetdeset pravn in sedim doma za zapečkom.

Zlomek. Ha, kako si čuden! Dveh „škricov“ bi se bal? Vsi „škrici“, kar jih živi pod solncem, jaz pa sam, in ne vstrašim se jih. Jaz bi jim pokazal, kako se brusi pete.

Jecljaj. Mari se ti pravi zastonj Zlomek?

Zlomek. A čakaj Jecljajček! Odzvonilo ni še zadnjemu mrliču. Zgodilo se bode še marsikaj, kar se še ni.

Jecljaj. Pride pa zopet kaka žaltava na vrsto, kaj?

Zlomek. Ušesa imej nastavljena in oči odprte; v štiriindvajsetih urah zgodi se nekaj! — Lahko noč! Nikar ne sanjaj težkih sanj! (*Odide.*)

Četrty prizor.

Jecljaj (*sam*). Čuden človek je Zlomek. Pošten, dobrega srca, a zvit kakor kozji rog, in skrit kakor polh v duplu. Raca na vodi, rad bi imel njegove lastnosti. Drugega nima nego pot, po kateri hodi, in prazno malho, a vender ga imajo povsodi radi. Hej, Jecljaj, da bi imel ti njegov jezik, kaj bi dal! Kolikokrat sem se revež jezil sam na se, ko sem bil ob nedeljah z drugimi v krčmi pri Bobku! Vsak je povedal katero, samo jaz sem se držal, kakor da sem zastavil jezik. In če sem poskusil ovaliti katero, sem pa tako nerodno majal in obračal jezik, da sem povedal mesto smešne neumno. (*Zazvoni „Zdravo Marijo.“*) Hej, skoro bi bil pozabil, domov moram. Živine še nisem napojil. (*Sname klobuk raz glavo, se prekriža in odide.*)

(*Zastor pade.*)

Drugo dejanje.

Prizorišče: Razpotje. Noč. Mesec sveti.

Prvi prizor.

Lakota (stoji z lopato in kopačo na razpotji, pod pazduho tišči letoraslo leskovo mladiko. Ozira se pazno okrog sebe, položi lopato in kopačo na tla). Sam sem, hvala Bogu! Opazila me ni živa duša (Oglasi se čuk, Lakota se strese.) Ti mrha škratja, povsod te vrag nosi. Doma se mi dereš cele noči in mi ne daš miru, sedaj se pa prihuliš še sem. Čakaj, pokažem ti, kdo sem jaz . . . Hu — u — uššš! (Mahne z leskovko; začuje se frfotanje.) Aha, si šel, ti škrat črni; huuu, vrag, ne žival! (Ura bije; Vrban šteje) ena, dve . . . (do enajst). Čas je, Vrban, da se lotiš dela. Bog daj srečo! (Prične risati z leskovko kolobar, a med tem zašumi nekaj.) Vraga, sam ne vem, kaj mi je nocoj. Plašen sem kakor otrok v srajci. Vsak šum me prestraši; pa bodi, kar hoče, nocoj ali pa nikdar! Kresni večer je le enkrat v letu in le enkrat v letu cvete zaklad. — Bog daj dobro. (Na-

pravi ris z leskovko in natrosi praprotnega semena; začuje se tajno vršenje in piš, naposled žvižganje.) Aha, bo že! (*Lakota se strese.*) Sveti križ božji! (*Zasliši se rožljanje verig, potem trikratno žvižganje.*)

Glas (*za kulisami, votlo*). Kdo si?

Lakota (*boječe in tiho*). Jaz.

Glas (*osorneje*). Kdo si?

Lakota (*plašno, a glasneje*). Jaz. (*Zopet rožljanje verig in žvižganje.*)

Glas (*od blizu in močno*). Kdo si?

Lakota. La-Lakota sem, Vr-Vrban — — (*Za kulisami tulenje, žvižganje in rožljanje z verigami.*)

Drugi prizor.

L a k o t a in V r a g.

Vrag (*plane no oder tuleč in rohneč*). La-kota — Lakota — Ime kaže moža, a ne verujem imenu; zato povej odkrito, kar te vprašam, če ne — (*Udari z nogo ob tla.*) — Komu služiš? — (*Lakota se žviža in obotavlja, z obraza se mu bere strah in groza.*) Odgovori, ali — (*Tuljenje in žvižganje za kulisami.*)

Lakota. Ni — ko — mur —

Vrag. Lažnik! Govori, zakaj si me pri-klical? (*Za kulisami cvenka denar.*)

Lakota. Bo — bog (*Nemir od zadaj se ponavlja.*)

Vrag. Vprašam te zadnjikrat! Komu služiš?
(*Denar cvenka žopet.*)

Lakota. Du — du — hu —

Vrag (*srdito*). Pes, ime povej; duhov je več!

Lakota. Hu — hu dobnemu.

Vrag. Pravo ime, če ne — (*Stegne roki, kakor bi ga hotel zgrabiti.*)

Lakota. Hu — di — ču — (*Surov krohot za kulisami.*)

Vrag. Kaj ljubiš nad vse?

Lakota. De — nar — (*Žvižganje in rožljanje.*)

Vrag. To še ni nič! Naštej mi vse, kar si storil meni v čast!

Lakota (*prosé*). Saj ve — veš ve — veste —

Vrag. Čas je kratek, a plačilo je veliko.
(*Cvenkanje denarja.*)

Lakota. Pisal sem krivične račune —
(*Žvižganje za kulisami.*)

Vrag (*osorno*). Govori jasno, če ne —
(*Od vseh strani se prikaže polno črnih rok, kakor bi ga hotele pograbiti*)

Lakota. Osleparil sem za 150 goldinarjev.

Vrag (*zareži vanj*). Koga, duša?

Lakota. Re — Re — pinovca — (*Surov krohot za kulisami.*)

Vrag. Eno dobro delo. Naprej!

Lakota. Prevaril sem malovrednega po-
tepa — —

Vrag (*ga popade, kakor bi ga hotel vreči ob tla; izza kolis priskačejo črne pošasti, ki mahoma zopet izginejo*). Poberi se! Hudič ne kupčuje z drobižem!

Lakota (*naglo*). Brata, brata sem osleparil za dedščino, pahnil sem ga od hiše —

Vrag. To je nekaj, a še premalo. Dalje.

Lakota. Goljufal sem, kalikor sem mogel.

Vrag. To zna vsak. Veš še kaj?

Lakota. Nič, nič več, samo — sleparil sem.

Vrag. Želiš samemu sebi dobro?

Lakota (*prosé*). Želim.

Vrag. Torej nadaljuj! (*Denar cvenka*.)

Lakota. Nekega dedca sem —

Vrag (*zarohni*). Ali veš, s kom govoriš?

Lakota. Zapisal sem mu petsto namesto dvesto —

Vrag. Duša! Reci torej: Gomilarju! (*Žvižganje, krohot in tulenje za kulisami*.) Ne boj se, služil si mi zvesto; a jutri pride Gomilar še k tebi —

Lakota (*nestrpno*). Naj pride, naj pride! — Plačilo! Plačilo!

Vrag. Koliko zahtevaš?

Lakota (*vznemirjen*). Dosti mi ne moreš dati, preveč tem manj!

Vrag. Naj bo, kakor hočeš! (*Zabrližga na vso moč*.)

Tretji prizor.

Prejšnja dva. Roj škratov se pridrvi od obeh strani na oder; na sredo pade težka vreča. Hudiči žvižgajo, se spakujejo in plešejo.

Lákota (*objame hlastno vrečo*). To je moje? Vse je moje?

Vrag (*hudomušno*). Ne vse!

Lakota (*razjarjen*). Ti šleva, slepar! Ti kurja smrt, mulec, kozlobradec! Ti si hudič? — Kaj še! Slepar si, kozel, „figamož“! (*Zgrabi lopato in se spravi nad hudiče.*)

Vrag. Človeče, stoj! Hudič ni človek! (*Svojim drugom*): Naložite mu vrečo na rame in spremite ga do vasi!

Lakota. Ni treba, pojdem sam.

Vrag. Drži jezik za zobmi! — Ker si tako drzen, zapomni si, kar ti povem. Če razvežeš vrečo, predno dojde Gomilar k tebi, spremeni se ti ves denar v steklo in črepinje! (*Spaki naložé Lakoti vrečo; vsi odhajajo.*)

(*Zastor pade.*)

Tretje dejanje.

D drugega dne zjutraj. Lakota sam doma v sobi. Sredi sobe leži odprta vreča, okrog nje po tleh lončene črepinje in razdrobljeno steklo.

Prvi prizor.

Lakota (koraka ježno po sobi; vrat ima obvežan, kašlja in kolne). Svet je zvit, zapeljiv, hudoben; poštene duše ni več pod solncem. Sami vragi, spaki, škрати. Zavist se bere vsem z obrazov. Obrekovanje je vsem na jeziku, hudobija v srci. — Nikomur ne zaupam več, tudi samemu sebi ne. — Butica! — Radovednež! — Ubogati si moral hudiča! — Tumpec! (*Bije se s pestjo ob čelo.*) Kaj ti pomaga sedaj ves trud in upanje? Nakopal si si naduho, napravil si pljuča, smrt te je pičila . . . (*Strese se.*) Uuh! — Mesto zaklada imaš vrečo čepin; huuu! Kako trapast je človek! (*Omahne obupno na skrinjo.*) Konec me je! Umorila me je zavist, hudobija in nevoščljivost drugih. Pregarja me vse, nikdar in nikjer nimam miru. — In čemu? Ker pravično terjam, kar mi gre, ker sem poštenjak, ne dadó mi miru. Pravijo, da sem bogat, zato me zavidajo in sovražijo. Pravijo,

da sleparim in odiram ljudi. Kaj morem jaz zato, če drugi ne znajo gospodariti? Kdor ne zna, uči naj se! (*Vstane, se oprezno ozre proti oknu. Nato privzdigne desko v podu, vzame izpod nje star, zarjavel ključ in odpre skrinjo. Iz nje izvleče rejeno mošnjo, spusti se na kolena in jame preštevati.*) Oj cekinčki, moji cekinčki! (*Stiska mošnjo k sebi.*) Vi ste veselje mojega revnega srca! Le vi mi sladite življenje sredi zlobnega sveta! Vaš blesk je svetlejši nego solnčni žar! Najsi solnce vtone za večno, ugasnejo zvezde na nebu, mrkne mesec — meni bo vendar vedno sijalo solnce, dokler objemam vas, dragi moji cekinčki! Razven vas nimam prijatelja na svetu. (*Izvleče šop bankovcev.*) In vi papirčki, nebeške podobice, kdo zna vašo vrednost? Vi ste zaplata, s katero se zakrpa in založi vsaka vrzel na svetu! Vi ste ključ, ki odprete sleherna vrata! Kjer ste vi, ni žalosti, ni nesreče; z vami prebiva blagor in zadovoljnost. A vendar, malo vas je, malo, malo. Da bi bili pod mojo streho vsi, kar vas je raztresenih po vesoljnem svetu! Kako srečen bi bil! Spal bi z vami srečen, srečen! (*Dolg molk. Glavo nasloni na skrinjo ves zamaknen v sladke misli, slednjič se dvigne kakor v snu.*) Toda revež sem, velik revež! Da bi narasel kupček vsaj še za toliko! (*Pokaže z roko.*) Mirneje bilo bi mi potem srce in sladko bi se zazibal v sanjah, ako bi smel reči ali vsaj misliti si: Hvala bodi Bogu, dovolj imam! Ni na svetu meni enakega, nikogar ne potrebujem. A daleč, daleč sem še

oddaljen od one sreče! (*Zagleda vrečo.*) Ti — tiii — (*Vzdihne ter si otre solzo.*) Da bi bilo notri, kar — (*Vzdihne žopet.*) A svet je gad in upanje je strup, vrag sam je pa slepar! — Nikdar, nikdar ne boš srečen, Vrban! (*Nasloni glavo na skrinjo in ihti.*)

Drugi prizor.

Lakota in Zlomek.

Zlomek (*stegne pest skozi križe v oknu.*) Nikdar — v stari koži. (*Lakota plane kvišku kakor besen, obriše si naglo solze in obstane sredi sobe.*) — Kaj se držiš, kakor bi se bil najedel kisle repe? Morebiti si izprašal vest?

Lakota (*popade palico ter jo zabrusi proti oknu.*) Poberi se, hudoba, Ti zavist zelena!

Zlomek (*mirno.*) Mirno, Vrbanček, saj ni zavist tako zelena, kakor se ti domneva.

Lakota. Poberi se mi, grdoba črna! Okno je moje!

Zlomek. No, že grem, saj že tako prihaja — že veš — sinoči, stari Gomilar. — Zdravo! Vrnem se kmalu. (*Odide.*)

Tretji prizor.

Lakota (*bled in osupnen.*) Prihaja — že veš — starec — (*Omahne na skrinjo*) Je li mogoče, da on ve, kaj je bilo — sinoči? — Ne! Ni mogoče! (*Molk.*) Rekel je le tako po naključbi. Vendar — grozno! Grozno! — Jaz nesrečnik! (*Sega si obupno v lase.*)

Četrty prizor.

Lakota in Gomilar.

Gomilar (*vstopi sključen in reče s tresočim glasom*). Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Lakota (*skoči prestrašen kvišku, a takoj se ohrabri*). Kaj že zopet prosijačiš in mijavkaš?

Gomilar (*prosé*). Prosim vas lepo, potrpite vsaj še tja do jeseni! Takrat mi pošlje sin iz Amerike in poplačam vam vse.

Lakota. Kaj meni jesen, sin in Amerika! Daj mi, kar mi gre! Živeti moram tudi jaz. Čakal sem dosti dolgo; kar je preveč, je preveč.

Gomilar (*prosi še mileje*). Prosim vas, za voljo božjo, usmilite se me! Glejte sam sem. Nikogar ni, da bi mi pomagal, odkar mi je umrla rajnka. (*Otré si solžo*.) Premislite vender, kako je težko starčku samemu se preživeti. Rad bi —

Lakota. Kaj meni za tebe in tvojo rajnko! Tudi jaz imam svoje križe in težave.

Gomilar (*otira solze*.) Oh, usmilite se! Kam se hočem obrniti?

Lakota. No, še kremži se mi sedaj tu! Vprašal te nisem za solze, marveč za denar. Plačaj mi, sicer — tam so vrata! Pri meni ne pomagajo nič kisli obrazi in solze. (*Gomilar pade na kolena in tarna. Lakota mu obrne hrbet*) Le mijavkaj in cvili, kakor ti ljubo — (*Hodi gori in doli ter zadene z nogo ob vrečo*.) Brez denarja nobene milosti!

Gomilar (*vstane, otere si solze in deje resno*). Z Bogom! Toda vedite, da pravični Bog še živi! A pri njem velja beseda: Brez pokore nobene milosti! (*Odide*).

Peti prizor.

Lakota in Zlomek.

Zlomek (*plane v sobo*). Vragov hlapec! Volk! (*Lakota se stisne od strahu v kot in ne zine besedice. — Zlomek grožeč se.*) Tiii — kdo si ti? — Te je li stvaril Bog ali te je bruhnil iz sebe pekel? — Ti vragov zet! — Če ne veš, pokažem ti izpovednika. (*Udari se na prsa.*) Glej ga tu! (*Lakota omahne.*) — V mojih rokah si. Todà še je čas. Če hočeš, povrni, kar si prisleparil, prekliči dražbo, in poskrbel bodem, da se steče vse gladko. Če pa ne maraš sleči stare kože, odbila je ura tvoji sreči.

Lakota (*prose*). Brat! Pomisli, brat —

Zlomek. Pomislil sem, todà nočem ti biti brat, dokler me ne ubogaš.

Lakota. Ali brat, ljubi moj brat, daj se pregovoriti! Dam ti oni križ tam v kotu; imam ga še od rajнке matere, kovinast je; lep denar dobiš zanj. Samo prosim te, da molčiš o tem, kar veš!

Zlomek (*osupnen*). Ti, si li človek, ka-li? — Boga prodajaš!? — Glejte, glejte, celo Iškrjote imamo v vasi!

Lakota. Jojme, ne kriči tako! Molči o tem, ne bo zastonj!

Zlomek. Za se ne potrebujem ničesar, drugim povrni, za kar si jih prevaril! — (*Oba molčita nekaj časa. Lakota premišljuje in gleda nezaupno v Zlomeka, potem pa se ojunači.*)

Lakota. Pa me toži! Meniš, da se bom dal vstrahovati od malharjev in potepinov? Sam si, nikdo ti ne bo verjel pri sodnji.

Zlomek (*porogljivo*). Ho-ho, sam sem? Kdo pa te je spremljal domov, kdo ti je naložil vrečo? Ha-ha-ha! (*Lakota osupne, da ne črhne besedice.*) — Še je čas! Ena beseda — in rešen si, sicer pa pogubljen. Nočem te izdati jaz, ampak izdali te bodo drugi, katerim je več do tega nego meni. Jaz nimam ničesar in tudi nočem imeti ničesa; zahtevam pa od tebe, da postaneš človek poštenjak. Ne prosim dote, tudi ne maram, da me vzameš v hišo in me živiš, samo krivice poravnaj!

Lakota. Brat, usmili se me! Pomisli, da me uničiš! Dam ti toliko, da ti ne bo treba beračiti po svetu.

Zlomek. Povedal sem ti, da ne govorim za-se.

Lakota (*pade na kolena in jame jokati.*)
Brat, prosim te, kakor se Boga prosi!

Zlomek. Ne bodi prismojen! Vstani! Udaj se in srečen bodeš. Nikdo ne izve ničesar o tem.

Šesti prizor.

Prejšnja. Jecljaj.

Jecljaj (*plane v sobo z bičem v roki in gleda strmé sedaj Zlomka, sedaj Lakoto*). Je-li — res, kar vidim, ali se mi ble — blede?

Lakota (se zgrudi od strahu na tla in si ruje lase). Izgubljen sem in uničen —

Zlomek (Jecljaju, ki hoče dvigniti Lakoto). Pusti, ga, pusti, saj mu ni sile. — Ali ti nisem pravil sinoči, da se zgodi nekaj v 24 urah.

Lakota (še vedno vpije). Jojmeni, končan sem — končan!

Jecljaj (zeva od začudenja). Kaaaj se je zgo — zgodilo? Povej, ka — kaj se je — —

Zlomek. Potrpi malo, takoj zveš! (Lakoti, kojega spravi na skrinjo). Pameten bodi in udaj se, drugače — Pri Bogu je milost, pri ljudeh je ni! (Notranji boj bere se z obraza Lakoti.) Jecljaj bo priča; daj mi roko in reci: Velja! Prekličem dražbo in povrnem ves prisleparjeni denar (Prime ga za roko.) Torej velja?

Lakota (vstane in vikne). Velja!

Zlomek (ga objame). Brat, moj brat!

Jecljaj (zapiči kazalec v čelo in zaževa, kakor bi se mu zdanilo v glavi in reče). Eh, sedaj umem! — Ali nisem dejal, da je Zlomek zvit kakor kozji rog, toda poštenjak?!

(Zastor pade.)

Novi zvon na Krtinah

ali

srečna sprava.

Selska igra v treh dejanjih. — Priredil *Ant. Kržič*.

O s e b e :

Anton Brežnik, veleposestnik.

Jože, } sinova.
Štefan, }

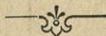
Krčmar.

Matej, zvonarski pomočnik.

Župan.

Cotelj, berač.

Martin, vojak, sin krčmarjev.

Prvo dejanje.

V ozadju nov zvon (ponarejen iz kake primerne tvarine) na vozu ali visoko obešen, lepo ovenčan, mlaji, zastavice i. t. d.

Prvi prizor.

Matej. Cotelj.

Matej. Nocoj nas čaka še težko delo. Da se spravi tak zvoz v zvonik, je treba krepkih in spretnih rok. Pa nič nas naj to ne skrbi. Tukaj je izvrsten tesar, ki je napravil jako primeren oder, ima pa tudi jako vešče ljudi, ki nam bodo pomagali; kakor bi pihnil, bo zvon v zvoniku.

Cotelj (ogleduje zvon). Lep zvonček to! Saj ga je bilo pa tudi že res potreba. Veliko vasi sem že prehodil, kajti to zahteva moj stan, to je, dolžnosti mojega stanu zahtevajo, da obiščem razne ljudi, znane in neznane ter zaradi tega seveda nekoliko bolj med svet pridem. A to vam pa kar naravnost povem, da tako slabega zvonila nisem zlepa našel, kot je imajo ti-le Krtinci. Kako jim pa tudi nagajajo povsod naokrog! Tega ne vé vsak, jaz pa vem, ker že po svojem poklicu svet bolj

poznam kot marsikdo drugi. Unkrat sem bil v Štrukljevi vasi v neki hiši, kjer me nekoliko rajši imajo kot drugod. Delal sem se jim nekoliko bolj domačega in se lepo grel pri peči; kar se začno pogovarjati, kako v Krtinah zvonijo. Hlapec pravi: „Na Krtinah imajo vsak dan praznik, ker tam vedno z vsemi zvonijo.“ — „Pojdi, pojdi“, ga zavrne dekla, „saj zvonijo vedno samo z velikim!“ „Ha, ha“, pristavi hitro pastir, „seveda, ker imajo samo en zvon, pa še ta ne zasluži te časti, da visi v zvoniku.“ Jaz se pa tudi spustim v ta zanimivi pogovor in pristavim, kar sem slišal v neki drugi sosedni vasi. Tam so mi pravili: „V Krtinah imajo tako velike zvonove, da je kembelj, ki se je nekoč snel iz zvona in padel na tla, priletel s toliko močjo, da je obvisel na bobovem stebelu.“ Vsa čast torej možu, kateremu je prišla ta modra misel v glavo, da se je lotil novega zvona.

Drugi prizor.

Prejšnja in Jože.

Jože. Kaj se pa zopet kregaš in zabavljaš, Coteljček?

Matej. O, Cotelj, ne misli tako hudo, kakor govori, le to je prav glasno povdarjal, kako zelo je bilo treba naši podružniški cerkvi novega zvona, in da so si vaš očka pridobili neminljivih zaslug, ker so nam na svoj račun omislili tako krasen zvon.

Cotelj. Ali res, vaš očka sami so ga kupili? Ej, ej, tako blago je drago, to sem že večkrat slišal. A tega pa nisem le slišal, marveč tudi sam videl, da so jako bogat vaš očka; eh, njih črni gozdi, njih dolge njive, njih široki travniki, in pa ta lepa živinica, in pa ti cvenkasti tolarji in cekini... Lahko zvonove kupujejo in jih! No, pa naj ne bode oponošeno, saj je za dobro, sveto reč. Marsikak očenašek se bo zmolil na njih račun. — Pa ta-le Jožek je tudi kaj vrl dečko. Še nikoli me ni zmerjal; unkrat se mi je pa prikupil še prav posebno. Jaz sem bil že ves izhojen in mavha moja precej težka, kar pridrdra za menoj s svojim iskrim belcem in pravi najprej konju „eha“, potlej pa meni: „Cotelj, pa se raje sem-le vsedi na moj voz, saj vidim, da že komaj krevljaš.“ Oh, kako sem rad slišal to besedo. Kaj ne, Jože, da je bilo tako?

Jože. Le nehaj no, — pa povej kaj bolj novega!

Cotelj. To ti pa vendar le tudi rečem, če mi zameriš ali ne, tvoj brat Štefan, tisti je bil pa še boljši od tebe; to je bil zlata duša za me. In le zapomnite si, to so nek gospod še na „kanceljnu“ povedali, nikoli ne bom pozabil resnice: Tisti, katerega berači hvalijo, ni slabo pohvaljen! Naj ljudje govorijo še tako hude reči o Štefanu, jaz ne verjamem, in ko bi hotel beraču kdo verjeti, bi jaz vsem ljudem pre-rokoval: Boste videli, da se bo še našel pravi hudobnež in da se še izkaže Štefanova ne-

dolžnost. Štefan je bil sicer nagle jeze, a zlatega srca.

Jože. Sam Bog te usliši in ti izpolni to prerokovanje; kako bi bili vsi potolaženi pri nas!

Matej. Kaj neki delajo, da jih ni toliko časa. Zapovedano nam je, da ne smemo poprej zvona premakniti z mesta, dokler ne pride dobrotnik Anton Brežnik, oče župan in povabljeni. — Aha, oče župan že gredó. Tam-le pa Brežnik.

Cotelj. O, zdaj pa le beži, Cotelj! Župan nič rad ne vidi ljudi moje vrste; in zdaj ima še bolj pogum proti vam, ker pravi, da so neki paragrafi tam z Dunaja tudi menda zoper nas. Memogrede naj opomnim, da bi bil že skrajni čas, da bi tudi v našo beraško korist skovali kaj postav, ne pa samo v našo škodo! (*Hitro odkrevlja.*)

Tretji prizor.

Prejšnji. Župan; nekoliko pozneje pride Brežnik od druge strani.

Župan. Ali gospoda Brežnika še ni? Zdaj je najlepša prilika, da se mu zahvalim v imenu cele soseske; škoda, da gospod župnik ne utegnejo danes priti.

Matej. Že gre, zdaj, zdaj bo tu.

Brežnik. Srčno pozdravljeni, vsi dragi mi gostje!

Župan (*se odkašlja*). Častiti gospod! V imenu našega prečastitega gospoda župnika, v svojem imenu kot župan in v imenu cele soseske Vas tukaj prijazno pozdravim in se Vam iz srca zahvalim za prelepi dar, ki ste ga naklonili naši cerkvi. Naša vas je majhna in ni bogata, torej si ni mogla omisliti primernega zvonila. Večkrat mi je bilo zelo hudo, ko sem moral poslušati zbadljive zabavlјice zaradi tega; a odslej bode drugače. Ponosni bomo lahko Krtinci in lahko porečemo vsakemu daleč na okoli: Ali imate pri vas kaj tacega? Častiti gospod, sam ne vem, kako bi se vam dostojno mogel zahvaliti za toliko dobroto. Veste, mi smo kmetje, nimamo tako izbranih in gladkih besedi; pa prepričani bodite, da imamo čuteče srce, da znamo hvaležni biti. Tega ste se že lahko prepričali, saj že več let živite med nami. Stokrat, tisočkrat, milijonkrat Vam povrni dobri Bog, kar ste storili naši soseski! Še naših otrok otroci se bodo hvaležno spominjali te dobrote in bodo molili za vas. Bog vas ohrani, preblagi dobrotnik, še mnoga leta! Živijo!

Vsi. Živijo!

Brežnik. Nehajte, nehajte, dobri očka župan. Kar sem vam storil, ni nikakoršna dobrota, to je le moj stari dolg, ki sem ga hotel s tem poravnati. Ali nič več ne veste, kako je bilo pred dvema letoma, ko je bila moja hiša in vse poslopje v nevarnosti? Ali nič več ne veste, kako ste od vseh strani prihiteli in srečno zadušili ogenj, predno je še mogel na-

rediti znatno škodo. Vi, preljubi Krtinci, ste bili, ki ste mi rešili poslopje in imetje. Srce se mi je topilo, ko sem videl vašo plemenito blagodušnost, solze hvaležnosti sem pretakal. In že takrat sem storil obljubo, da bom Vaši cerkvi daroval v čast svetemu Antonu, svojemu patronu, kak poseben kinč, in glejte, danes izpolnim svojo obljubo. Tukaj vam izročam lepo doneči zvon, naj vam bo mili tovariš v veselju, dober tolažnik v žalosti, naj vzdiguje vaša dobra srca na kviško in kadar bodo moje kosti gnile že v črni zemlji — pa boste slišali zvečer milega zvona glas, spomnite se takrat Brežnika in molite za pokoj njegovi duši!

Župan. E, danes ne mislite na smrt. Mi vsi Vam želimo, da bi še prav dolgo, dolgo živeli.

Brežnik. Tu imate tudi pismo, da je odslej zvon lastnina vaše cerkve. To pismo naj gospod župnik dobro spravijo. Ime zvonu je Anton, ker je to moj patron, pa tudi patron vaše cerkve. Zato je bila tudi moja želja, naj se ravno jutri ob mojem godu zvon prvič slovesno oglasi. Želim, da bi bil to pravi praznik, da bi bilo vse veselo, mlado in staro, malo in veliko. Naj se drugi tem bolj veselijo, ker se jaz ne morem . . .

Župan. Veselo pa, veselo, zato bom že jaz skrbel. Vse mora biti v vencih — vse židane volje. Zdaj pa kar hitro na delo, danes mora biti zvon v zvoniku in vse dovršeno; jutri bomo obhajali praznik, kakoršnega še ni

videla naša vas. Ako potrebujete še več delavcev in pomočnikov, kar recite, kar zapovejte.

Matej. Oče župan, bodite brez skrbi; v kratkem bode vse dovršeno. Možje, hajd na delo, križ božji! (*Razen župana in Brežnika vsi odidejo.*)

Četrty prizor.

Župan in Brežnik.

Brežnik. Oj, blagor vam, oče župan, ko ste tako lahko veseli; moje srce je pa vse potrto! Ne bom ga imel več pravega miru, dokler se ne povrne moj Štefan; ne bom je imel več vesele ure na tem svetu, dokler se mi ne povrne ta izgubljeni sin, skesan in pobiljšan. Grozovito je njegovo zločinstvo; svojemu lastnemu očetu je hotel požgati hišo; svojega lastnega očeta pripraviti na beraško palico. Oh, to je v nebo vpijoče! Vendar — vendar, ko bi se povrnil, pa bi pokleknil pred svojega očeta in ga skesano prosil odpuščanja — odpustil bi mu in zopet bi ga sprejel za svojega ljubega sina. Za njim pa ne bom hodil — prosil ga ne bom, če tudi — Bog mi odpusti — če tudi na cesti gladu pogine ...

Župan. Utolažite se, gospod, in prav trezno prevdarite: morebiti ste pa vendar le nekoliko preostro ravnali z Štefanom. Res, da je to strašna hudobija: zažgati hišo lastnemu očetu. A tega pa nič ne pomislite, da še ni gotovo, ali je vaš sin zažgal ali pa kdo drugi. Ali vas

ne spreleti neka groza, če pomislite: kaj pa če je nedolžen in sem ga jaz po krivici odgnal od hiše? Tujcu delati krivico je grdo, kaj pa še-le lastnemu sinu!? Jaz imam tudi precej izkušnje, pa moram reči, da kolikor morem jaz razsoditi vse okoliščine: Štefan je nedolžen te krivde, katere ga dolžite.

Brežnik. Pustite, oče, pustite to Žalibog se jaz ne motim . . . Toda pojdiva še midva pogledat, kako se bo delo odsedalo; spravino li srečno v zvonik novi zvon ali ne!

Peti prizor.

Štefan in Cotelj.

Cotelj (*pokuka na oder*). Hvala Bogu, župan je odšel. Zdaj se vsaj dá kaka prosta beseda ziniti. Tukaj-le bi bilo nekaj (*začne trgati papirčke z mlajev*) za-me; tak praznik mora biti tudi berač Cotelj praznično opravljen; če drugega ne, vsaj pušelj naj ima za klobukom! — Tako! Živijo gospod Brežnik, ki je tak prekrasen dar podaril Krtincem! Toda malo bolj tiho, Cotelj, tam-le nekdo prihaja. Kdo bi neki bil? Nekako znan se mi zdi. (*Štefan vstopi.*)

Šesti prizor.

Cotelj. O, Štefan, moj dobri, moj ljubi Štefanček! Kod pa hodiš, da te ni nikjer na spregled? Že več kot dve leti te nisem videl!

Čaki no, da se te nekoliko nagledam; malo postaral si se, če mi ne boš zameril, pa nekoliko shujšal. Ali ti je jeza škodila, ali ti je manjkalo jedi, povej no, govori! Jaz sem be-raškega profesijona in znam dobre svete dajati v tacih rečeh.

Štefan. Zá-me ga ni na svetu, da bi mi mogel svetovati kaj dobrega. Cotelj, nekdam sva si bila prijatelja, ko sem te res rad imel zaradi tvoje odkritosrčnosti in dobrosrčnosti.

Cotelj (*se samosvestno namužne in pristavi*) Kaj ne, pa zavoljo moje poštenosti!

Štefan. Tudi zaradi poštenosti. To je bilo nekaj, a zdaj je pa najina zveza postala tesnejša, kajti zdaj sva si brata. Ti nimaš nič, jaz nič; ti nisi nič, jaz nisem nič.

Cotelj. O, brata pa še ne; če že tako hočeš, pobratima si bodiva, da bode včasih tudi kaka boljša drobtinica padla s tvoje bogate mize v Coteljnova široka usta. — Pa šale na stran, zdaj ni časa uganjati burke — govoriva resno! Saj zdaj ostaneš tukaj doma, kaj ne?

Štefan. Jaz? Nikakor! Po skrivnih potih sem prišel semkaj in nepoznan hočem zopet odriniti odtod. V hiši svojega očeta nimam ničesar več iskati in tudi ničesar več najti. — Zavržen sem, preganjan od hiše, zapuščen — nimam matere, ne očeta —

Cotelj. Štefan, ponižaj se, ukloni se! Pojdi k očetu — poklekni predenj — povzdigni svoji roki in prosi ga odpuščanja! Glej, kako je lepa hišica tvojega očeta!

Štefan. Nekdaj je bila lepa, ko so še živali moja ljuba mamka — ko sem imel še na svetu srce, ki me je ljubilo! A zdaj ni več ljuba ta hiša očetova — zdaj je gadja groblja — v nji je dvoje kačjih src, ki se mi zdita tem ostudnejši, ker je eno — srce mojega očeta, drugo pa — srce mojega brata. In ti dve srci me sovražita... Ne, ne; očetova hiša mi je tuja, in mi ostane tuja. Proč, proč odtod! — Pusti me, Cotelj, da brž odidem in urno ostavim nesrečni kraj, kjer me je zadelo prokletstvo očetovo!

Cotelj. Pomiri se, pomiri, dragi dečko in poslušaj pamet. Kaj pa hočeš začeti?

Štefan. To bodi moja skrb. Stradati sem se že navadil. In predno poprosim v domači hiši za košček kruha, raje obležim na cesti.

Cotelj. Jaz bi sicer vsled tega ne bil ne na dobičku, ne na izgubi; vendar ne morem molčati, ker se mi smiliš, ko srečo tako predrzno pehaš od sebe. Ne bodi tako trdovraten in prevzeten, ali, da ti kar naravnost povem: ne bodi tak norec! Glej, tvoj oče ni tako hud, kot si ga misliš; ni ti še dedščine odrekel, marveč le žugal. In verjemi mi — jaz tudi kaj ljudi poznam — in še posebno dobro poznam tvojega očeta. Najboljša duša je na svetu. Takrat ga je bila premagala jeza in to vem, da se je že stoinstokrat pokesal. Ponižaj se in prosi ga odpuščanja; boš videl, da se bo vse poravnalo. In ravno jutri je najlepša prilika za to. Tvoj oče je podaril soseski nov zvon,

ki ga je bilo že tako zelo treba, in tu bomo obhajali tako „žegnanje“, da ga Krtine še niso videle — glej, jaz sem si že naredil pušelj. Srce tvojega dobrega očeta bo posebno mehko — in gotovo ti odpusti —

Štefan. Kaj pa, ko bi ga zastonj prosil, in bi me zopet odpodil po pasje od hiše kakor unikat, in tisti priliznjenec, moj brat, bi mu pa pomagal! Ah, te sramote ne bi prenesel! Ne, ne, ne morem, poznam trdoglavca.

Cotelj. Prijatelj, ti se zelo motiš zaradi očeta in zaradi brata, zaradi vse hiše, ti sodiš napak in predrzno. — Kaj pa hočeš? Ali meniš, da bodo tvoj oče za teboj hodili, misliš, da bodo pred te pokleknili in te prosili: ljubi moj Štefanček, lepo te prosim, pridi, pridi zopet nazaj, vse te željno pričakuje, brez tebe nam ni mogoče živeti! Pojdi, pojdi! Kakor sem strgan berač, pa pravico še zmiraj ljubim in zagovarjam. Otrok se mora ukloniti starišem, sin mora prej odnehati nego oče!

Štefan. Vse prav tako; toda tega ne pomisliš, kako grozovito sem bil razžaljen. Saj se še veš spominjati, ne, ko je predlanskim jelo pri nas goreti, kako se je drugi dan govorica raznesla po vsi vasi, da sem jaz zažgal. In kar meni nič tebi nič, zapodili so me od hiše, pregnali iz vasi. Otroci so s prstom kazali za mano ... In tako obložen s sramoto in zasmehom in prokletstvom očetovim sem moral iti po svetu ne vedoč, kako in kam. O strašni spomini! Na novo se mi vzdiguje

jeza in srd v ranjenem srcu. Proč, proč iz tega kraja, kjer me ima vse za takega zločinca! Verjemi vsaj ti, Cotelj, da sem v tem nedolžen; jaz nisem zažgal, jaz ne, jaz ne!

Cotelj. Pomiri se, Štefan, pojdi z menoj, da se na skrivnem pomeniva, kaj je ukreniti. Za zdaj je še najbolje, da ostaneš prikrit; kaj storiti jutri, to je še čas ugibati. Le kar z menoj pojdi! V srce se mi smiliš! Meni pomagajo drugi ljudje, naj pa še jaz kdaj komu kaj pomorem. Tudi berač zna biti plemenitega srca! (*Odideta*).

(*Zastor pade.*)

Drugo dejanje.

Kmečka krčma, dve mizi, stoli i. t. d.

Prvi prizor.

Krčmar. To je življenje danes v naši vasi, kakoršnega že dolgo nihče ne pomni; to je čas žetve za krčmarja, sedaj pšenica zori, treba bo dobro srpek nabrusiti. — No, ta naš Brežnik, ta se je pa izkazal, ta; dokler bodo Krtine stale, bo slovelo njegovo ime. Saj je pa bilo tudi že sila treba novega zvona; stari je tako brenčal, da si je bilo treba ušesa mašiti. (*Gre*

k oknu pogledat.) He-hej! Koliko je sveta! Od vseh strani gredó, po pet ur daleč so prišli, peš in z vozom. — Glej no, tam le se pelje Kovač in Kovačica iz Nove vasi, za njim Štuncnarjev iz Modrišča z ženo in fantkom, tam bolj zadaj kruljevi Jurče iz Sušja s svojim novim koleseljem. — — Če vsi ti k meni pridejo, kam jih bom dejal? In tam zopet prihaja zvonarski pomočnik in naši vrli tesarji, ki so pomagali zvon spravljati v zvonik in so bili sinoč tako dobre volje pri nas. Take imam rad; prinesó vsaj kak zaslužek. Tak delavec pride žejen v krčmo in ga kaj nese; predno drugi še-le začne pokušati, je ta že dva vrčka izpraznil.

Drugi prizor.

Jože, Matej in tesarji.

Jože. Dobro jutro, oče krčmar. Danes nam pa nosite na mizo najboljšega, ki ga imate v kleti — od zida!

Krčmar. Takoj vam postrežem; danes sem že tako pripravljen na več gostov. (*Gre ter urno pride z vinom in kruhom.*)

Matej. To se pa mora reči, da oče krčmar so urni in znajo priporočati ljudem svojo robo.

Jože. Danes, prijatelji, ga le z veseljem potegnite, saj ste ga zaslužili.

Krčmar. Tukaj sem vam, gospodje, prinesel najboljšega. Bog vam ga blagoslovi, z

boljšim bi vam ne mogel postreči. (*Postavi kruh in vino na mizo.*)

Jože. No, to je daleč na okrog znano, da take krčme ni, kakor je vaša. Vi znate gostom postreči z jedilom in pijačo, in pa, kar je glavna stvar — dragi niste!

Krčmar. No, no, to že zahteva ljubezen do bližnjega, da se potrudimo, in ljudi dreti bi bilo grdo in greh.

Matej. Kje je pa vaš Martin zdaj?

Krčmar. Hvala za vprašanje. Veste, že dve leti je pri vojakih. Že dolgo nam ni pisal, tako da sem že nekoliko nejevoljen nanj.

Jože. Ne smete tako prehudo soditi, tega ni nalašč opustil, vojak ima vedno mnogo opravila. Zdaj mora iti na vaje, zdaj na stražo, zdaj ga major kam pošlje, zdaj mu korporal kaj reče; in če noče ozmerjan biti, se mora vsak dan pridno snažiti. Vidite, dragi očka, potlej pa ne ostane veliko časa in veselja za pisanje pisem.

Krčmar. Seve, seve, to rad verjamem. Toda vsi niso tako pridni, kakor opisujete. Jernačev Šimen, ki je z našim Martinom skupaj pri enem regimentu, ta je bil že mnogokrat zaprt.

Matej. A Jernačev Šimen? Če tega zapirajo, pa ni čudno, saj je bil zaradi hudobije znan po celi vasi.

Jože. On je tudi kriv vse nesreče mojega brata Štefana.

Krčmar. Ko že govorite o svojem bratu, povejte no, kako mu je.

Jože. Ne vem. Odkar je šel od doma, nismo besedice slišali o njem. O, kaj bi hotel dati, ko bi bil danes tukaj, da bi se tudi vdeležil današnjega praznika. Kako bi bilo stokrat bolj veselo!

Krčmar. Jaz bi tudi rad videl. Morebiti je pa tudi on vojak, kaj se ve, poguma je vedno dovolj imel. Tistega pa, kar so hudobni jeziki čenčali o zažiganju, dragi Jože, jaz ne verjamem.

Jože. Vi mi prav iz srca govorite — kakor vi pravite, tako tudi jaz mislim, toda kar se je zgodilo, se je zgodilo — moj oče so se že davno kesali, da so se bili prenaglili in ga zapodili od doma!

Matej. Dobri Štefan, kje je neki? Morda je celo v Ameriki.

Jože. Ne, tega ne verjamem. Najbrž jo je potegnil k vojakom.

Matej. Jaz bi bil tudi najrajši vojak, in kar jezi me, ker so me izvrgli; kar srce mi veselja poskakuje, kadar jih mimo „maršira“ cel regiment z veselo godbo.

Krčmar. Prav pravite. Ko bi jaz ne bil že prestar, in pa, ko bi me putika tako ne stiskala, primaruha, precej bi jo potegnil v vojake. Vojak je lahko ponosen in ve tudi kaj povedati, in če se je izkazal v boju, ima tudi čast vse svoje žive dni, večkrat še po smrti.

Jože. Matej, zdaj pa pojdimo, zgodaj je še, moramo trezni ostati, bomo pa popoldne nekoliko bolj podprli našega vrlega krčmarja.

Krčmar. Hvala lepa, gospodje! Vas pričakujem. Z Bogom za ta čas!

Vsi. Na svidenje! (*Gredó.*)

Krčmar. To so pa junaci to, in kozarce so poplaknili, da se ne more poznati, če je bilo kaj notri. (*Odide.*)

Tretji prizor.

Štefan (*preoblečen, s ponarejeno brado*). Zdaj sem pa že takó napravljen, da me nihče ne bo spoznal; lahko prosto hodim od konca do kraja vasi. Cotelj, ta je mojster, ta zna mladeniča premeniti v starca. Vendar vsekako mi je še treba velike opreznosti, kajti v tem kotu se še marsikaj lahko stakne. Naj pride, kar hoče. Coteljčka bom slušal. Pred vsem pa treba previdnosti.

Četrty prizor.

Krčmar in Štefan.

Krčmar. Dobro jutro, gospod! Pozdravljeni! S čem vam morem postreči?

Štefan. Prinesite mi kaj dobrega! Truden sem od dolgega potovanja in potreben počitka ter krepila.

Krčmar. Takoj, takoj — pri meni se je še vsak gost pokrepčal, naj je bil še tako truden, lačen in žejen.

Štefan (*za-se*). To rad verjamem, če mu je dobro plačal. O, ko bi ti vedel, kdo sem jaz! Precej bi mi vrata pokazal.

Krčmar. Nate, dragi mož, Bog vam blagoslovi! — Pa od kod pridete, če smem vprašati?

Štefan. Od kod? Od daleč — daleč, še daleč proč od Avstralije sem potoval.

Krčmar. Kaj — tam od Hrastalije, kjer črni divjaki stanujejo? — No, pa pridite od koderkoli, v naši hiši vam bode dobro postreženo.

Štefan. Da, od daleč pridem in prav vesel sem, da dobim prostorček, kjer se morem nekoliko odpočiti. — Kakor se mi vidi, obhajate danes neko posebno slovesnost v vaši vasi; vse je v vencih in zastavah in vaša cerkvice je vsa v cvetju. Kaj pa vendar je?

Krčmar. Brežnik, najbogatejši mož v naši vasi, je podaril — razumete, podaril nov lep zvon, in ravno danes bo prvič pel in vabil k službi božji. — Žegnanje je pri nas in zato je vse veselo. — Seveda, tak gospod kakor je Brežnik, lahko kaj tacega stori — on, ki ima vsega v obilnosti. Tak-le pa, kakor sem jaz in še drugih veliko, si mora pa vsak krajcar dobro ogledati, če hoče izhajati!

Štefan. Ali nima Brežnik nič otrok, da more deliti taka kraljevska darila?

Krčmar. O, ima! dva sina, prava junaka; eden je pošten mladenič, drugi pa — tako pravijo — potepin.

Štefan (*ježen*). Potepin!! (*Se hitro umiri.*)
Da, da, kakor se to rado godi na tem ljubem
svetu. Kaj pa vi, očka krčmar, če smem vpra-
šati, ali vas pa ni Bog tako blagoslovil?

Krčmar. Toliko, da se izhaja; le pičli
zaslužki!

Štefan (*za-se*). Grdi lažnik ti, kakor da
bi že ne bil videl njegovih tolarjev in cekinov.
(*Glasno.*) Tedaj pravite, da je Brežnik najboga-
tejši v vasi?

Krčmar. O, ko bi jaz imel le deseti del
njegovega premoženja, ne vem, kam bi se
dejal od veselja. Pa vendar ni srečen!

Štefan. Zakaj pa ne?

Krčmar. Neko skrito bolečino mora imeti
v svojem srcu. Revežem silno veliko daruje in
priljubljen je pri vseh vaščanih.

Štefan (*za-se*). Svojega lastnega otroka
pa je neusmiljeno zapodil od hiše. (*Glasno.*)
Ali pride tudi kdaj k vam v krčmo?

Krčmar. Skoro vsako jutro na dober za-
jutrek pa kratek pomenek. O, večkrat kako raz-
dereva o starih časih, ko smo bili še mladi.
Lejte, lejte, ravno prihaja tam izza vogla —
precej bo tu!

Štefan (*za-se*). Zdaj pa le previdnost!

Peti prizor.

Brežnik. Dobro jutro, očka krčmar, pri-
nesite mi zajutrek, kakor po navadi. Pa hitro,
danes se mi posebno mudi.

Krčmar. Precej, precej gospod Brežnik!
(*Gre.*)

Brežnik. Ali ste že tudi pokoncu? Vi ste iz okolice, je-li?

Štefan. Da, gospod.

Brežnik. Slišali ste, kaj ne, o naši slavnosti, pa ste prišli tudi pogledat?

Krčmar. Tako, gospod Brežnik, ali se ne pravi to hitro streči? (*Bolj tiho.*) Ta-le mož pride od daleč, tam od Hrastalje; ta je obhodil že ves svet; pomenite se kaj z njim, on mora veliko vedeti. Jaz imam pa posla čez glavo.
(*Odide.*)

Brežnik. Vi pridete iz daljne dežele?

Štefan. Res je, da sem že obhodil veliko sveta, pa nikjer se mi ni zdelo tako lepo, kakor tukaj. In ko sem se približal vaši vasi in ogle doval lepe sadonosne vrte pa krasno polje, bil sem kakor ginjen v srcu. Glejte, ta vas me živo spominja mojih otroških let; prav tako kakor tukaj je bilo pri nas doma.

Brežnik. Kje ste pa doma, dobri mož?

Štefan. Tam blizo hrvaške meje je tekla moja zibelka.

Brežnik. In kam nameravate zdaj potovati?

Štefan. Oh, gospod, daleč, daleč, najraje tako daleč, da bi pozabil na svoj dom. Tam bi zadobil morda zopet svoj dušni mir. Najrajši bi šel na kako božjo pot, morebiti bi tam našel zdravila svojemu ranjenemu srcu. Glejte, velik dolg imam na duši; toda nikar ne mislite, da sem kak roparski zločinec. To ne, a

ubog, nesrečen oče sem, ki je izgubil svojega ljubega sina.

Brežnik. Kaj, ubogi oče, ki je izgubil svojega sina? Povejte, govorite!

Štefan. Oprostite; nerad razkrivam stare rane; že spomin sam mi je silna muka.

Brežnik. O le govorite — jaz razumem vaše bolečine in imam sočutje z vami. Gorje se lože nosi, ako se razodene sočutnemu prijatelju. Ako bi vam mogel kaj pomagati, iz srca rad bom to storil. Naročite si, kar si želite, plačam vse jaz. (*Vrže tolar na mizo.*)

Štefan (*za-se*). Dobro! Naslikati ga hočem, da bo videl samega sebe kot v ogledalu. (*Glasno.*) No, če že hočete izvedeti na vsak način, vam povem. Že dolgo časa begam okrog po svetu brez miru. V moji rojstni vasi se je nekoč zgodilo hudo zločinstvo in vse je govorilo, da je bil zločinec moj sin. Celo jaz sem bil tako slep, da sem brez preiskave verjel ljudski govorici. Z mojim sinom — sam ne vem, kako je že to prišlo — sva bila več časa nekoliko navskriž, in to me je še potrdilo v krivičnem sumničenju. V prvi jezi sem ga hitro zapodil od hiše, s sramoto je moral zapustiti dom in rojstno vas. Celo prokletstvo sem vrgel za njim na pot. Tako je prišel na ptuje — brez denarja, brez časti. Toda pregovor pravi: Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kdaj očito; tako je bilo tudi tukaj — v kratkem je prišlo sporočilo, da te hudobije ni zakrivil moj sin. Na

vse strani sem pisal in pošiljal sporočila, toda prepozno — prepozno je bilo moje kesanje!

Brežnik. O, grozovita usoda! In kaj je prišlo potem?

Štefan. Kaj je prišlo potem? O, bilo je prepozno — moj sin je bil mrtev — umorjen po očetovi roki!

Brežnik. Mrtev! — O, za Boga!

Štefan. Da, mrtev! Obupal je in samega sebe končal.

Brežnik. Nehajte, nehaite! Preveč ste že povedali.

Štefan. Glejte, zato me tako silno muči huda vest, in moje srce ne najde miru nikjer — nikjer! Povejte, kaj zasluži oče, ki je kriv smrti svojega lastnega sina? — Kaj zasluži?

Brežnik. Nehajte, lepo vas prosim, nehaite; zame je to preveč! Tu imate denar; pojdite na romanje, in kamor pridete na božji poti, molite še za nekega družega očeta, ki ni manj nesrečen kakor vi! (*Odide ves utrujen in prevzet.*)

Sesti prizor.

Štefan. Posrečilo se mi je; pušica je zadelala kakor sem želel. Skoro čutim, kakor bi se jelo jasnititi tudi v moji glavi. Zdi se mi, da je tudi v mojih prsih nekoliko lažje. Taja se! O Bog, podpiraj me! Daj mi moč, da morem odpustiti! pomagaj mi, da morem celo odpuščanja prositi!

Sedmi prizor.

Krčmar. Štefan, ob koncu tudi Cotelj.

Krčmar. Kam pa je izginil Brežnik?

Štefan. Kdo ve, menda je šel domov; v naglici je še denar pustil tukaj.

Krčmar. Seve, seve! Brežnik je danes ves razmišljen. Današnji praznik mu nalaga toliko opravila in skrbi, da ne ve, kje se ga glava drži. — Kaj pa vi, gospod? Vi ostanete pri nas! Je-li? Boste le videli, kako znajo pri nas ljudje veseli biti. Dopoldne greste k sveti maši in pridigi, potlej pa spet lahko pridete in pri nas kaj zajamete. Ta-le soba bo tako bolj prazna, to sem prihranil za odličnejše goste; za kmete sem napravil kar tam pod kozolcem in na vrtu, saj danes ne bo dežja.

Štefan. Bom pa tako prost; vendar s tem pogojem, če imate kako sobico, da bi bil po službi božji nekoliko sam; sem zelo utrujen, da se nekoliko odpočijem.

Krčmar. To pa to; jaz rad postrežem, kar morem in komur morem; to je moj poklic. (*Cotelj pokuka.*) O, Cotelj, ti se pa kar brž poberi, tukaj je za gospode, danes se ne vtegnemo ukvarjati z berači, marš! Tam zunaj počakaj!

Cotelj. Oče krčmar, nikar ne bodite tako hudi, saj vam ne bom nikogar snedel. Tako sem se že veselil današnjega dne, na, zdaj mi pa skazite vse veselje. Ali je kaj ostankov za-me?

Krčmar. Ali ti že nisem rekel, da se mi poberi brž!

Cotelj. O, gospod, en krajcarček bi prosil in pa, kajne, da smem biti tukaj-le; saj se ne bom tako hitro v gospoda izpremenil, če sem par trenutkov tam, kjer je za gospode pogrnjeno. O nič se ne bojte, Cotelj ostane to, kar je bil, do zadnjega dne; vi imate, kakor pravite, svoj poklic, da ste krčmar; jaz imam pa svoj poklic, da sem in ostanem berač — ali imate kaj ostankov?

Štefan. Oče krčmar, ta mož mi je všeč, pustite ga vsaj za nekoliko časa tukaj, mi bode družčino delal, saj vi tako nimate nič časa danes!

Krčmar. No, naj pa bo, na vašo besedo. Na, Cotelj, to-le pospravi. (*Porine mu Brežnikove ostanke in gre.*)

Osmi prizor.

Cotelj. Kaj ne Štefan, da se znam potuhiniti. Ali si videl, kako sem te nadlegoval za krajcar, kakor kakega čisto tujega človeka. — Zdaj pa ti povej, kako si pa ti kaj rešil svojo nalogo pri očetu? Ali bo kaj?

Štefan. O dragi Cotelj, vrlo dobro, izvrstno, še vse boljše, kakor sem si prej mislil. Tako hudo je bilo mojemu očetu, da se je tudi meni jelo srce tajati. Prav malo je manjkalo in vrgel bi bil s sebe te-le hinavske brke in letel v očetovo naročje, objel bi jih bil, jokal bi se bil v njihovem naročju — pa k sreči ali nesreči so hitro ubežali od tod!

Cotelj. Le počasi Štefan, le vse po paragrafu. Pšenica mora biti popolnoma zrela, potlej se požanje.

Štefan. Kaj pa zdaj? Pred očeta se sicer zdaj bojim stopiti, toda kaj pa z bratom Jožefom? Tudi on je zapleten v mojo nesrečo.

Cotelj. Tudi to naj te nič ne skrbi; za zdaj naj bo še vse prikrito, vse tajno! Pride že pravi trenotek, kakor za vsako pravdo, tako tudi za tvojo.

Štefan. Prav praviš Cotelj; ti pa pazi na tisti pravi trenotek in povej, kadar pride. Jaz sem že najel sobico čisto za-se, da se spet preoblečem in skrit ostanem, in potem se dam nenadoma spoznati, kakor egiptovski Jožef. Popoldan se vidiva!

(Zastor pade.)

Tretje dejanje.

Zopet ista krčma.

Prvi prizor.

Krčmar. Tako zelo sem se veselil današnjega dne, ná, zdaj gre pa vse naróbe! Kdaj je že opravilo v cerkvi minulo, pa jih ni izčakati. Tako lepo sem vse pripravil. Tukaj bo

sedel Brežnik, tukaj oče župan, tam-le Brežnikov Jože, potlej zvonarski pomočnik, naka Gospoda učitelja moram spredaj dejati, pa ti stega bradatega od zjutraj tudi ne smem pozabiti. No, tega tudi ni na izpregled, do zdaj bi se bil že lahko naspal! In kaj bo z jedili — vse bo prestano; tako lepo račico smo zaklali, na, zdaj bo pa vse osmojeno in ožgano.

Drugi prizor.

Cotelj (*vstopi hlastno in oblastno*). Dober popoldan, očka krčmar!

Krčmar. No, ravno tebe je bilo najbolj treba, gospod Coteljček; ali se bodo vsedli v kot na prvi sedež? — Ali se mi pobereš, kaj ti nisem rekel že zjutraj, da je tukaj za gospode! Marš!

Cotelj. Oh očka, ko bi vi vedeli, kar jaz vem, bi me ne suvali in odrivali tako od sebe. Jaz sem mislil, kako vas bom razveselil z neko novico, zdaj me pa še kregate! O mati krčmarica so vse boljšega srca, kakor ste vi; mama so se kar od veselja razjokali, ko sem jim povedal to novico, vi pa še slišati nočete.

Krčmar. Cotelj, lepo te prosim, vsaj danes nam daj mir, saj vidiš, da imamo toliko posla, in kaj, če te gospoda dobi tukaj?

Cotelj. Kaj bo, če me dobi? Saj sem vam že povedal, da se ne bom v gospoda izpremenil; sem imel opraviti že z večjo gospodo,

kakor je ta-le vaša! — No, če nočete, pa pustite, pa grem. Jaz sem vas hotel le razveseliti in vam povedati novico, kajti v poizvedovanju in pripovedovanju novic me ne prekosi izlepa kdo, da je prišel vaš Martin od vojakov. Zdaj pa, ko ste pa taki, pa grem. (*Hitro krevlja proč.*)

Krčmar (*hiti za njim*). Kaj praviš, Cotelj, kje je, ali res naš Martin? Cotelj, Cotelj!!

Tretji prizor.

Župan, Jože, Matej in drugi. Župan se vsede bolj zadej, pa ga s silo pomaknejo naprej.

Župan. Lepo je bilo, krasno! Vse veselo, vse v radosti. In pa ta pridiga o zvonovih! Kar solze so me posilile. Kje pa so gospod Brežnik? Oni morajo biti danes med nami; brez njih ni nič. Jože, zakaj jih pa nisi pripeljal?

Jože. Saj sem jih silil in prosil, pa niso hoteli. Danes so tako čudni, tako nekako zamišljeni, da že zdavnej niso bili taki. Slišal sem praviti, da je bil zjutraj neki bradat gospod ž njimi, in ta jih je popolnoma zbegal, kakor bi bil čarovnik. Vsi smo jim že prigovarjali, pa nič ne pomaga, vedno svojo ženó: Kaj bi hodil med vesele ljudi, ker ne morem biti vesel. Drugi bi se smejali, jaz pa jokal, to ne gre. Pustite, naj bom sam.

Župan. Tu ne pomaga noben izgovor. Naš največji dobrotnik, dobrotnik cele soseske,

morajo biti danes med nami, bomo vsaj kozarec vina izpraznili na njihovo zdravje. Jaz sam grem po-nje; morajo, pa morajo priti, magari če jih imam na rami sem prinesiti. (*Gre.*)

Četrty prizor.

Prejšnji razun župana; krčmar in Martin v vojaški opravi.

Krčmar. Gospoda, ali smem biti tako predrzen, da tudi svojega ljubega sina Martina pridružim vaši družbi? Tako nenadoma je prišel domov. Vendar kakor nalašč na današnji veseli dan. Sedi, Martin, pa nikar ne hrani jezika!

Jože. O servus, Martin! Dobro došel! Sedi tukaj k nam, tem bolj smo te veseli, ker prideš nenadoma. Povej nam najprej, kako ti je bilo mogoče priti danes.

Martin (s svetinjo na prsih). Kaj ne, to se vam čudno zdi? Jaz sem že davno izvedel, da bode danes v naši vasi nenavadna slavnost. Predvčerajšnjim se oglasim torej k raportu in prosim gospoda havptmana prav ponižno za štiriindvajset ur odpusta, kar mi je tudi z največjo prijaznostjo dovolil. Zvezal sem torej po menaži z radostnim srcem svojo culico, in zdaj sem pa tu, kakor vidite. Oj, kako mi veselo bije srce; tukaj je stokrat prijetnejši nego v kosarni!

Jože. Oče krčmar, ali bomo v krčmi sedeli kar tako brez pijače?

Krčmar. Ker smo že tako dolgo čakali, počakajmo še par trenutkov, da prideta gospod Brežnik, pa župan. Ta čas bode tudi mati v kuhinji pripravila kaj za med zobe.

Jože. No, če je pa taka, naj bode pa tudi prav, saj morata biti vsak trenutek tukaj. — Ti, Martine, kako si pa dobil to-le svetinjo?

Martin. To je bilo pa tako-le, le poslušajte, bom vse povedal. — Nekega dne sem ravno na straži hodil gori in doli, blizo vode, kjer so se otroci igrali. Naenkrat zaslišim vpitje in krik: pomagajte! Jaz nisem precej vedel, kaj je; kar zagledam, da dve rokici molíta tam iz vode. Brž vržem puško z rame, kanistro s hrbta, slečem suknjo in skočim v vodo, da bi rešil otroka. Skoro sem bil že sam v nevarnosti, ker voda je bila globoka in deroča. Ko je bil otrok rešen in spet vse v redu, pa zvem, da je bil to otrok mojega polkovnika. Storil sem bil to iz ljubezni do bližnjega in nisem maral sprejeti nobenega plačila. Toda kmalu potem se je naš regiment postavil v paradi v vrsto in jaz sem sam moral stopiti pred fronto, in vse je gledalo proti meni — moj gospod polkovnik pa mi je pripel medaljo, ki so mi jo svitli cesar prisodili za to dejanje!

Vsi. Častitamo, živijo!

Martin. Pa še nekaj imam na srcu, to moram pa Jožetu samemu povedati ali pa očetu, kadar pridejo.

Jože. Pa kar meni povej, saj menda ne bode nič tacega, da bi ne smela oba vedeti?

Martin. O, vedeti pa smeta oba! (*Pove mu nekaj na uho.*)

Jože. Ali res? Hvala Bogu! Tudi jaz sem tako mislil in zatrjeval očetu. O, kar na glas povej — vsi naj vedó, da je moj brat Štefan nedolžen!

Vsi. Ali res? O, hvala Bogu!

Peti prizor.

Prejšnji. Brežnik. Župan. Cotelj, ki večkrat skozi vrata pokuka.

Jože. Oče! Oče! Res je, kar sem vam tolikokrat pravil: naš Štefan je nedolžen! Martin, povej nam natančneje, kar veš! Oče, vsedite se! (*Župan namigne Martinu.*)

Martin. No, ker oče in brat ne nasprotujeta, bom pa glasno povedal. — To veste, da je šel Jernačev Šimen pred dvema letoma v Ljubljano k regimentu. Kmalu potem izvem, da je Šimen zaprt, in zaradi raznih hudobij in sleparij v preiskavi. — Jaz ga nisem več videl, kajti bil je več zaprt nego prost. — Slednjič pred nekaterimi dnevi sem bil klican v bolnišnico, češ, da želi Šimen nekaj govoriti z menoj. — Videl sem ga reveža — na pol mrtev je tam ležal; vročinska bolezen ga je grozovito izdelala. S pojemajočim glasom me je še prosil, naj v njegovem imenu prosim

gospoda Brežnika za odpuščanje in mu povem, da je on — Šimen bil hišo zažgal. — Zakaj da je to storil, tega mi ni mogel več povedati — kajti takoj na to je padel v nezavest in kmalu izdihnil dušo.

Brežnik (*jokaje*). O hvala Bogu! O tisočerna zahvala ti, Martin! O ubogi Štefan! ubožec ubogi! Storil sem mu grozovito krivico.

Jože. Oče, ali vam nisem večkrat pravil, da je nedolžen? Oh, oče, pustite me, naj grem križem po svetu, da najdem svojega brata!

Brežnik. Na vse strani, na vse kraje hočem pisati in poizvedovati po izgubljenцу. Štefan mora nazaj! O moj ubogi, po nedolžnem zavrženi otrok!

Cotelj (*ki se je polagoma zmužal v sobo*). Ni treba pisati zaradi Štefana do skrajnih mej. Cotelj sicer ni čarovnik, a vendar, če hoče, zna storiti čudo, da bode Štefan kar pri tej priči tukaj. (*Hiti ven in kliče*): Štefan, Štefan! (*Cotelj se vrne s Štefanom.*)

Šesti prizor.

Vsi. Res, Štefan, pravi, pravcati Štefan! Bog te sprejmi!

Štefan (*poklekne pred očeta*). Oh, oče, odpustite! Veliko skrbi in tuge sem vam napravil, odpustite!

Brežnik. Moj sin, moj Štefan tukaj! Ali je mogoče? (*Pade na kolena in sklene roki.*) Oj,

dobri Bog, to je tvoja milost! Ti neskončno usmiljeni Oče si mi ga dal nazaj!

Župan. Bog že povračuje Brežniku veliko dobroto, ki jo je storil naši soseski.

Brežnik. Bodi mi srčno pozdravljen, moj sin! Vse sem izvedel: ti si nedolžen, po krivici sem te dolžil. O koliko sreče naenkrat! Pojdi sem, da te objamem in pritisnem na svoje srce!

Štefan. O preljubi oče!

Brežnik. Še z bratom si sezita v roke!

Štefan (*Jožetu*). Še ti mi odpusti, moj brat!

Jože. Je že davno odpuščeno! (*Se objameta.*)

Vsi. Hvala večnemu Bogu!

Župan. Glejte, kako dobrotljiv je ljubi Bog! Ravno danes, ko obhajamo Krtinci tako lep praznik, je vašega največega dobrotnika izgubljeni sin zopet najden. Bog vas blagoslovi, ljuba družina! Bog vam tisočerno povračaj, kar ste nam dobrega storili! Mir in ljuba zadovoljnost naj poslej neprestano vlada v vaši hiši. — Prav, kakor je zapisano v sv. pismu, da so se veselili, ko je prišel izgubljeni sin nazaj k očetu — se hočemo veseliti tudi mi nocoj! (*Začne zvoniti Ave Marijo.*) Čujte, novi zvon je zapel. Prvikrat nas vabi k večerni molitvi, a danes še posebno k zahvali. Zato, predno začnemo obhajati veselico, se zahvalimo poprej vsi skupaj ljubemu Bogu in preblaženi Devici Mariji za prelepi današnji dan, za veselo spravo in za vse brezštevilne dobrete njegove

mile očetovske roke! (*Vsi se odkrijejo. Župan moli naprej „Angelj Gospodov“; potem reče*): Zdaj pa, možje in fantje, v čast našega novega zvona in njegovega darovalca zapojmo „Zvonikarjevo“!*)

Vsi (zapojó):

Ko dan se zaznava,
Danica priplava,
Se sliši zvonjenje
Črez hribe, črez plan;
Zvonovi, zvonite!
Na delo budite,
Ker naše življenje
Je kratek le dan!

(Zastor pade.)

*) Glej „Slov. pesmarica“ I. zvezek, stran 33.

Zakleta soba

v

gostilni „pri zlati goski“.

Burka v enem dejanju. Nemški spisal *G. Dengler*.

Priredil *Fr. Kimovec*.

Osebe:

Gospodična Marija Pekavec, učiteljica v zavodu, je podobna po obleki, opravi in postavi

Gospodični Gabrieli Tekavec, tudi učiteljici v zavodu.

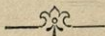
Gospa Pusteževa, zasebnica.

Doroteja pl. Zvonograjska, pisateljica.

Gospa Donda, gostilničarka pri „zlati goski“.

Kati, hišna.

Pozorišče: Soba v gostilni; dohod ima še v dve drugi sobi; pokončna omara, miza, stol, postelja, omarica.

Prvi prizor.

Doroteja in Kati.

Kati (pometa in poje pesem o metli).

Kako ti vse časti metló,
in čuda res to ni —
saj vsakdo vé, kak je hudó,
če metle v hiši ni.
Po kočah kakor po gradeh
metlo spoštuje vse,
in če otrokom jezik ne
jim metla dopové.

Če metla v rokah poje mi,
kraljujem v hiši jaz,
in čim bolj kvišku prah hiti,
bolj mi žari obraz;
in če gospa kaj godrnja,
mi to prav nič ne dé —
le rénči kakor godčev bas,
če ti kaj prav ne gré.

Tako ukvarjam se z metlo,
jo sučem dan na dan
in se tolažim z mislijo,
da revež je zemljan:

Pod krono se vladar potí,
za plugom se ratar,
nam metla dosti dá skrbi —
preveč jih je vsekdar!

In če enkrat smrt pridrči:
Hoj, Kati hajd, grevâ! —
uho si Kati zamaši,
kot da za njo ne zna.
Pa če mi dé: le brž na pot,
ti hišen kranjskih cvet! —
postavim metlo urno v kot
in rečem: Z Bogom svet!*)

Doroteja (*pride iz svoje sobe*). Ah Kati, že zopet stojite tu in tako dolgočasno brez vsake vzvišene misli pometate tla, ko vendar s takim silnim hrepenenjem čakam, da mi prinesete papirja. Ko bi vedeli, koliko pesniških misli se bo izgubilo po vaši zanikrnosti človeškemu rodu!! — (*Gleda skozi okno.*) O ta krasna narava!

Kati (*za Dorotejo*). Počesana je kot krava!

Doroteja. To mehko zelenje, ki pokriva polje!

Kati. Da bi se ji obrnilo na bolje!

Doroteja. To cvetje in petje, žvenkljanje povsodi!

Kati. Za-me ni kaj žvenka pri taki gospodi! (*Pomenca s kazalcem in palcem.*)

Doroteja. Kak lepo jezero zeleno in grad samotni tam zadaj!

*) Napev zadaj v prilogi.

Kati. Toliko grši ta gosposki strah tu — spredaj!

Doroteja. In to žarno solnce! Koliko lepote, da bi človek izlil srce v pesmih na papir! — Da, papirja! Ah, Kati, kaj ni prišlo do vaših ušes, ko sem vas že dvakrat prosila, da mi greste po papir?

Kati. Bognedaj, da bi ne bila slišala; ali glejte, tu-le pri nas je pri knjigovezu zaprto že ob šestih, drugi pa nobeden ne prodaja papirja.

Doroteja. Ah ubogo pesniško srce! Kam naj sedaj izliješ svoja gorka čuvstva?!

Kati. Kar shranite jih do jutri — ali pa, veste kaj, kar na vrata jih napišite, jih bom že jutri z metlo obrisala

Doroteja. Lej! Saj res, na vrata! Rešene so potomcem moje vzvišene misli! Kati, za ta svet vas bom plačala s posebno pesmijo, ki jo zložim vam na čast in jo dam natisniti v svoji najnovejši zbirki. (*Odide.*)

Kati. No, jaz bi ne imela nič zoper to, če bi me takole plačala (*pomenca s kazalcem in palcem kot bi štela denar.*) Že tri tedne straši ta babbav po gozdih in travnikih in nosi glavo pri nebeških golobih. Razmršena je kot strašilo v turšici, roke pa steguje in otepa ž njimi, kot bi hotela vse zvezde z neba sklatiti — in vsak hip mi naroči kaj novega, pa mi še ni pokazala niti helarja! — Oh, saj pravim, hišne smo pa res revice! Kati, če še kdaj prideš na svet, to ti povem, hišna ne boš nikoli več in v gostilni

— bognasvaruj! Na vsezgodaj se že začne komedija! Ravno dobro se človek pogreje v postelji, in kako dobro bi bilo, če bi se še parkrat obrnil, pa se že kdo spomni: Kati, pokonci! In ni ga konec vpitja, da moram iz svojega brloga. Ali zdaj še le pride prava, ko se pokažem; vsakdo ima kaj za-me. Prvi ukaže: Kati, pometat, drugi: piške klat, tretji: sladkor tolč, ta pravi: obleko snažit, oni vpije: kavo! drugi zopet hoče, da grem čevlje snažit; pa me spet pošiljajo zdaj sem, zdaj tje; povsod mora biti Kati zraven, vsak hoče Kati — ja, križ božji, ko bi ne imela take nastrašne potrpežljivosti, kdaj bi bila že vse popustila. Tako se pa včasih tolažim z nebese! Sicer pa ne vem, če bo tudi gori kaj boljše! Že zdaj premišljam včasih in tuhtam, kako je tam gori in kaj bo vse na vrsto prišlo! Ljudi je polno gori in vsak bo spet hotel Kati. Že zdaj slišim, kako vpijejo: Kati, pojdi no solnce nazižgat, Kati, mesec na nebo obesi, Kati, nebes pometi, Kati, pojdi oblake razmikat, Kati, bliskaj, Kati, grom sproži, Kati, veter spusti, Kati, pojdi dež precejat, Kati, točo prerešetaj, Kati, malo snega namrši! Bog se usmili! Kar naprej Kati!

Drugi prizor.

Gostilničarka z lučjo. Gospodična Tekavec s prtljago.

Gostilničarka. Kati, ali si pripravila? Je vse v redu? — Tako, gospodična, to je vaša

soba! Mislim, da se boste nocoj prav dobro odpočili. Glejte, posteljo s svežim perilom, omaro za obleko, lepo omarico! Kati, uro navij! Si že spet pozabila! — Glejte, gospica, krasen razgled! Na konci jezera je Jezična vas, tam so imeli moji rajni stariši — Bog jim daj dobro — veliko gostilno „Pri Jeziku“. Tako, mislim, da je vse pripravljeno! (*Kati odide.*)

Gdèna Pekavec. Prav, prav! gospa gostilničarka. Upam, da bom prav dobro počivala; sem od daleč prišla in sem res prav trudna! Prav zelo si že želim spanja. Le pomislite, od zjutraj se že vozim s pošto!

Gostiln. O sveta Pomagalka, to pa niso mačje solze!

Pekavec. Pa pri takem vremenu; včeraj je šel celi ljubi dan dež, kot bi ga bil človek naprosil — in še danes so bile ceste polne blata, kot bi ga bil kdo nalašč navozil, kolesa kar niso hotela vun. Sicer pa ni nič čudnega, je pač jesen in človek se mora vsega navaditi!

Gostiln. Lejte, čudno! Pri nas je bilo pa tako lepo, da nikoli tega! in mislim, da bo tudi lepo ostalo. Jaz vsaj ne čutim slabega vremena v svojih kosteh. Veste, ko sem bila še otrok, sem enkrat padla na možgane in od takrat je moja glava najzanesljivejši vremenski prerok.

Pekavec. Vi revica! Ali imate tudi kaj tujcev?

Gostiln. Ravno zdaj so najbolj žalostni časi; na jesen ga ni človeka, ki bi hotel na pot.

Pekavec. Torej je gostilna prazna?

Gostiln. Ni ravno prazna; ali takole poleti imamo vedno vsaj petkrat toliko ljudi; no in ni čuda, saj gostilna „pri zlati goski“ je na najboljšem glasu!

Pekavec. Torej je le kaj tujcev?

Gostiln. Kajpada, dve dami, tukaj na desno in levo. Tu-le notri stanuje že tri tedne neka Francozinja. Slišite, kaj mi je ta rekla: pravi, da zna še-le štiri leta sem slovenski govoriti! To mi ne gre v glavo! Jaz znam že vendar slovenski, odkar sem na svetu, ta je pa že tako stara, pa še-le štiri leta sem! — Semle notri se je pa včeraj naselila neka gospa Pusteževa: ta mora imeti pod palcem; živela je na Dunaju, pa si hoče tu kupiti hišo, ker ji v velikem mestu kar ne ugaja.

Pekavec. To me veseli, da so ravno dame tukaj. Tako je neprijetno, če je človek sam.

Gostiln. Toda s tema dvema se ne bo dalo kaj pomeniti, ena kar naprej piše in čečka, druga je pa pusta kakor njeno ime.

Pekavec. No, saj zdaj mi ni ravno kdovekaj za pomenkovanje; sem preveč trudna, da bi veliko in dolgo kramljala. Ampak le tako sama . . .

Gostiln. O že razumem, že! Ja, popotovati kot moški, to se že napravi; toda tako-le kot ženska je pa vseeno sitno; tako rado tesno prihaja. Pa le brez skrbi! V moji gostilni ste tako dobro spravljeni kot doma pri gospé materi. Ali kaj dalj tukaj ostanete?

Pekavec. Ne, jutri zjutraj moram že proč, da pridem v zavod, kjer sem nastavljena kot učiteljica.

Gostiln. Torej gospodična učiteljica, dobro, dobro! Soba je pripravljena. Ali še kaj želite?

Pekavec. Imate kaj za večerjo?

Gostiln. O tisto pa, kar vam drago. (*Nasteva razna jedila: domače klobase s hrenom itd.*)

Pekavec. Izborno! Več kot dovolj! Prinesite mi klobaso, če so res domače, pa malo hrena zraven!

Gostiln. Izvolite gospica večerjati v obednici?

Pekavec. Ne! Prinesite mi večerjo v sobo; se mi nič kaj ne ljubi doli hoditi.

Gostiln. Takoj postrežem; na uslugo, gospodična! (*Se pokloni in odide.*)

Pekavec (*hodi po sobi in si vse natanko ogleduje*). Bom pogledala, če je vse pripravljeno, kar potrebujem. Postelja bo že še! Sicer pa če je človek zaspan, mu tudi kamen ni pretrd za podglavo. Najprej moram odložiti svoj težki plašč; ta je še od včeraj moker in težak, kot svinec; še-le potlej mi bo odleglo. Aha, tukaj-le v steni je omara, plašč in kovčeg gresta prav dobro vanjo. (*Dene notri oboje.*) Tako, prav lepo! In ti klobuk, ali greš ti tudi še notri? Izvrstno! V tej omari je vsa moja ropotija pred tatovi varna, kakor le kaj. Sicer bi mi ne bilo ravno kdovekako všeč, če bi mi kovčeg tatje odnesli! Kaj pa naj počnem zdaj do večerje? Hm, ko bi imela malce papirja, bi skrbni mamici lahko pisala, kaj sem doživela na svojem

prvem potovanju. Pa je že tako! Na najpotrebnejše se človek spomni, ko je prepozno! — Čak! Poskusila bom pri sosedi; obenem jo imam lepo priliko spoznati in tako z enim delom dvoje odpravim. Pri tehle vratih začnem v božjem imenu. (*Gre proti sobi Dorotejini.*) Bom videla kaj Francija pravi. (*Lahno potrka.*) Meni se zdi, da Francija že brenči. Pa je vendar še-le sedem! (*Močneje potrka.*) Ali smem prositi za eno besedo? (*Od znotraj se sliši klic: Qui vive?*) [*Ki vif?*] Aha, zdajle se bo pa treba po francosko udariti. Hvala Bogu, da sem se svoj čas tudi francoščine učila. Bon ami (amí)! (*Vrata se odpró.*) Oprostite, milostna, sicer je že malo neprimeren čas. (*Stopi skozi vrata in zapre.*)

Tretji prizor.

Gostilničarka z lučjo, gdč. Tekavec s plaščem, klobukom, kovčgom (prav takim kot gdč. Pekavec).

Gostiln. Ali gospodična, kaj vam vendar v glavo pade!

Gdčna Tekavec. Čez vse se čudim vašemu obnašanju; jaz ne vem, kako morete misliti, da ste mi že odkazali sobo, ko sem ravnokar stopila z voza.

Gostiln. Kaj niste vi ona gospodična, ki gre v zavod ko učiteljica?

Tekavec. Seveda sem, in jutri moram priti tja.

Gostiln. Torej dobro! Vidite, tu-le imate luč, ki sem vam jo prej pustila, tu je postelja, ki smo jo za vas pripravili; še nove rjuhe sem dala vanjo.

Tekavec. To ste že za koga drugega pripravili, zakaj mene še ni bilo nikdar v tej sobi, tudi še svoj živ dan nisem stopila čez prag te gostilne, ker sem ravno danes prvič v tem malem mestnem gnezdu.

Gostiln. Ne! Vi, gospodična, se motite! Za vas je ta soba pripravljena. Sicer se mi prav smilite! Seveda, če se človek tako dolgo vozi, se kajpada utrudi, možgani se vsi pretresejo in potem se človeku lahko marsikaj zmeša . . .

Tekavec. Slišite, gospa gostilničarka, dobro premislite svoje besede, preden jih spustite čez zobe; presneto dobro vem kaj govorim.

Gostiln. Prosim odpuščanja, gospodična, saj vas nisem hotela žaliti. Imam že to slabost, da moram, kar mi na misel pride, brž izblekniti. — Le dobro zaspančkajte! Ali zdaj veste za svojo sobo?

Tekavec. Da, v božjem imenu, zdaj le pojdite! Je že pozno — in z vami se mi ne ljubi več kregati.

Gostiln. Lahko noč! — (*Za-se maje z glavo*): pri tejle se pa ne vrté vsa kolesa na pravo stran. Kaj tako neumnega se mi še svoj ljubi dan ni pripetilo. (*Odide z lučjo*.)

Tekavec. Za božjo sveto voljo, kam sem le prišla? Moje prvo popotovanje v življenju

se začenja — kakor se mi zdi — s čudnimi dogodbinami! (*Maje z glavo.*) To je res nekaj čudnega! Ta ženska misli celo, da sem bila že v tej sobi! A propos (à propó), lej ga spaka, zdaj sem pa še večerjo pozabila naročiti. (*Gre k vratom.*) Slišite, gospodinja, slišite! Kar nič ne sliši, ali pa neče slišati. Najbolj pametno je, da grem sama doli; lačna pa vendar ne grem spat. (*Odide brez luči.*)

Četrty prizor.

Doroteja in gospodična Pekavec.

Pekavec (*pri vratih plašno*). Ali ste slišali, mademoiselle (*madmoazél* = gospica)?

Doroteja. Kaj pravite?

Pekavec. Zdi se mi, kot da bi bil v tej sobi kdo govoril.

Doroteja. Ni mogoče!

Pekavec. Torej res niste nič slišali?

Doroteja. Nekaj se tudi meni zdi, kot da bi bila slišala; že včeraj je v tej sobi nekaj godlo; seveda je mogoče, da me je varala moja živahna in razburjena domišljija; zakaj gostilničarka mi je včeraj pripovedovala, da je nje mož umrl na tejle postelji.

Pekavec. Kaj pravite? Umrli? V tejle postelji? Tukaj? Tule? —

Doroteja. Kako, ali se mrtvih bojite?

Pekavec. Da bi se jih bala, tisto ravno ne; je pa vendar tako nekaj čudnega spati v postelji, ali tudi le v sobi, kjer je ležal mrlič.

Doroteja. Slišite, strah, to je moja slabost; živih se ne bojim, z mrtvimi se pa kar ne morem sprijazniti: ko sem bila nekega večera v Gradcu, pet let je že od tedaj . . .

Pekavec. No pa ta ropot ne bo menda kaj posebnega?

Doroteja. Upam, da ne; saj še ni polnoči.

Pekavec. Nemara sem se pa zmotila!

Doroteja. Morda je pa kdo tukaj; poglejva!

Pekavec (*vzame svečo in hodi z Dorotejo po sobi*). Nič ni videti (*posveti pod posteljo*); tudi nič!

Doroteja. Gotovo so bile kakšne mačke!

Pekavec. Ne, to pa ne — zdel se mi je prav človeški glas. — Sicer pa vse skupaj ne bo nič, če je pa kaj, bova pa že spet slišali.

Doroteja. Pojdite, pojdite z menoj; prav žal mi je, da je ta sitnost pretrgala najin pogovor. — To, kar sem vam povedala, še ni nič, kar je najvažnejše, še-le pride. (*Počasi potegne Pekavčevo za seboj v sobo.*) Ona gospodična je bila pusta, grda kot poljsko strašilo, toda imela je protekcijo, in zato je dobila ono mesto, čeprav se je zelo malo učila. Ali se vam to ne zdi krivično? Jaz sem se izobrazila v Parizu in sem že izdala dva debela zvezka svojih pesmi, pa sem se ji morala umakniti! Zdaj pa . . .

Pekavec. Toda, milostna gospica, je že pozno in vi . . .

Doroteja. O pojdite, pojdite z menoj v sobo; tu nisem rada, ker je eden tukaj umrl.

Pred polnočjo nikoli ne ležem. Pokazala vam bom delo, ki sem ga jaz spisala. (*Medtem pokaže Pekavčevi, ki ima v roki luč, sobo in potem zapre vrata.*)

Peti prizor.

Tekavec vstopi od nasprotne strani in najde vse v temi.

Tekavec. Kaj je le to? Križ božji, saj sem vendar pustila gorečo svečo, ko sem šla odtod. Da, da, še prav dobro se spominjam. Kako je le ugasnila? V tej gostilni se godé čudne reči! Ko sem prišla, da si naročim večerjo, so se mi smejali, češ da sem jo že enkrat naročila. To je res več kot neumno! In vendar še nisem o večerji rekla najmanjše besedice. Kaj naj zdaj počnem v temi? Ravno takega veselja nimam, da bi ostala v sobi, ki je prav nič ne poznam, pa sama in v temi! Kaj se vé, ali ni morda, če ni kakšen tat . . . Ni tako nemogoče! (*Išče z rokami mize.*) Miza, miza, kje si vendar? Navsezadnje so mi še mizo odnesli! (*Jo najde in išče svečnika.*) Zdaj pa poglej človek, tudi svečnika ni več! V tej sobi so gotovo tatje, ali pa sem zašla v kako drugo! (*Naprej tipa okoli.*) Žveplenk tudi ni nikjer! To je pa že od sile! Ali naj grem zdaj še enkrat doli k gostilničarki, da me bo zopet ozmerjala? V temi pa tudi ne ostanem tukaj! (*Gre in drži roke pred seboj in prevrne stol*) Bog Oče nebeški, kaj je bilo pa to? — A, samo stol! Nič ne dé! (*Odide.*)

Šesti prizor.

Doroteja in gospodična Pekavec.

Doroteja. Sedaj sem pa tudi jaz sama slišala!

Pekavec. In ta ropot! Bog nas varuj, kaj je to!

Doroteja. Kakor če bi bilo mizo razbilo.

Pekavec. Meni se je pa zdelo, kot bi bil kdo močno udaril z gorjačo.

Doroteja. Ali ta je strahovito udaril.

Pekavec. To naj razume kdor hoče, jaz ne razumem.

Doroteja. Tu ni druge pomoči, kot da greva k gostilničarki. Pa kaj bo navsezadnje? Morebiti so se kakšne mačke drvile?

Pekavec. Tega ne verjamem; je bil tudi človeški glas zraven.

Doroteja. Ne brigajmo se več za to. Pojdite k gospodinji, naj pride s hišno in pogleda, kaj da je.

Pekavec. Saj res, to bova naredili, kajne, saj greste tudi vi z menoj?

Doroteja. Ne, jaz grem v svojo sobo.

Pekavec. Prosim, pojdite še vi; obema bo gostilničarka raje verjela.

Doroteja. Imate prav. Torej allons au petit bonheur (alónsopti bonér = naprej na dobro srečo)!

Pekavec. Za božjo voljo, kaj vidim?

Doroteja. Kaj pa?

Pekavec. Stol je prevrnjen. — Kaj naj bo iz tega?

Doroteja. Kaj naj to pomeni?

Pekavec. Pojdiva k gostilničarki in povejva ji vse natanko. O bognasvaruj, ta soba, ta soba! (*Obe odideta. Doroteja pusti svečo na mizi*)

Sedmi prizor.

Gospa **Pusteževa** pride iz svoje sobe v nočni čepici, nočnem plašču in šlapah.

Pusteževa (*ježno*). Zdaj pa tega nepokoja in razsajanja že več ne prenesem! Tule zunaj je ropotanje in razbijanje, kot bi se bile vse „copernice“ s Kleka sem zaletete. Kakor bi se vse zaklelo, če grem le par dni na pot! V Lincu je gorelo, na Dunaju so tatje ulomili, v Celovcu sta dva bolnika zraven mene strahovito kašljala! In tukaj vse pleše, žvižga in rentachi in se podi kot „divja jaga“ kvaterni četrti večer. (*Gre skozi vrata*) Gostilničarka! Gostilničarka! Čak, že gre! Pa še eno ima seboj. No, ta bo danes enkrat slišala, kakšne litanije zna Pusteževa gospa skupaj spraviti. (*Gre nazaj*.)

Osmi prizor.

Gostilničarka, gospodična Tekavec, Pusteževa.

Gostiln. Saj sem vam že rekla, da vas je dolga pot vso zmešala. No, vidite, vaša luč je tule!

Tekavec. Vsa sem iz sebe; kaj takega se mi še žive dni ni pripetilo.

Gostiln. Meni tudi še ne. Zdaj pa upam, da bo za ~~dan~~ ^{enkrat} mir. Zakaj, če menite z menoj burke uganjati, niste na pravo nalleteli; veste, jaz sem pohlevnega srca, in je precej časa treba, da se ogrejem; ampak to rečem, če začnem enkrat vreti, tudi brž vzkupim in potem bo godlja, ki vam ne bo dišala! To vam povem!

Pusteževa (*stopi naprej*). Jaz pričakujem tudi, gostilničarka, da že napravite mir. Pri vas sem ostala, da bi mogla za svoj denar dobro in mirno spati, in nikakor ne trpim, da bi zraven moje sobe kdo kozolce preobračal. Še enkrat vam rečem: Kakor hitro slišim najmanjši ropot, grem takoj proč, sredi noči, iz vaše gostilne.

Gostiln. Pomirite se, milostna gospa. (*Ji pokaže, da Tekavčevi malo manjka. Proti Tekavčevi.*) Tu sem vam prinesla večerjo, toda potem mi dajte mir, in tudi svoje sosede pustite v miru. (*Odide.*)

Tekavec (*vrže nemirno klobuk in plašč na posteljo.*) In vendar je bil nekdo tukaj. Saj se mi vendar ne sanja? (*Se potegne po obrazu in očeh.*) Ne, jaz se ne motim! (*Proti Pusteževi.*) Oprostite, milostna, če vas je kdo motil v spanju. Prav tisti vrišč, ki je vas sem spravil, je tudi mene tiral k gostilničarki, da sem zahtevala red in pokoj. Saj me skoro obhaja

groza v tej gostilni, in če bi ne bilo že tako pozno, bi šla takoj v drugo.

Pusteževa. Torej vi ste tudi slišali vrišč in ga niste sami delali?

Tekavec. Bog obvaruj! Saj je ravno ta šunder, ki sem ga slišala, kriv, da me je strah. Le pomislite, prvič popotujem sama; jutri moram biti v zavodu, kamor sem poklicana kot učiteljica; čast mi je namreč, da sem gospodična Tekavec, in sem učiteljica glasbe in kot taka nastavljena in sem na potu v službo — in zdaj se mi take reči pripeté! Človek bi znorel!

Pusteževa. No le potolažite se. Morda so samo živci tako razburjeni, ker sva tako dolgo popotovali. Dobro spite, pa duri dobro zaklenite in če potrebujete kaj pomoči, se le name obrnite. (*Odide.*)

Tekavec. Hvala Bogu, da imam vsaj enega človeka, ki se morem k njemu zateči. Prav v resnici se bojim v tej sobi! Ali je tudi vse dobro zaprto? (*Poskuša okna in vrata.*) Nekaj skrivnostnega je pri vsem — gotovo se ne motim, da sveče najprej ni bilo tu, zdaj pa je. Pa naj bo kakor hoče, zdaj se mi zdi vse v redu. Sicer bo pa dobro, če si malo ogledam, da bom bolj mirna. Kdove, če kaka prismojena postrežnica ne dela dovtipov, da bi človeka v strah pripravila. — Dekle, le korajžo, naš rajni oče so zmiraj dejali: otroci, korajža velja! (*Preišče z lučjo sobo.*) Pa res ne morem kar ničesar najti — prav nič ne. (*Zunaj potrka.*) Kaj je?

Deveti prizor.

Kati z večerjo. Gospodična Tekavec.

Kati (*zunaj*). Kati je z večerjo!

Tekavec (*odpre*). No vendar enkrat! Hvala Bogu, vsaj ena vesela novica v ti zmešnjavi. Se bom vsaj malo okrepčala. Želodec mi prav pošteno gode.

Kati (*postavi večerjo na mizo*). Tu je prava sveža — kranjska klobasa in fin domač bohinjski sir.

Tekavec. Toda jaz tega nisem naročila!

Kati. Na, ta bo še lepša! Seveda ste naročili, zraven ste pa še rekli, da naj bo nekoliko hrena pri klobasi. Glejte, če ni vsega; tudi hrena sem prinesla, da se človek bolj zbrihta.

Tekavec. Jaz pa pravim, da tega nisem naročila.

Kati. Jaz pa pravim, da niste prav nič drugega naročili — zdaj je pa tu. Sicer sem res samo bore hišna, pa toliko soli imam le v glavi, da si zapomnim klobase s hrenom.

Tekavec. Jaz sem naročila pečenko s solato pa brez hrena.

Kati. E, naročite kar hočete, tu imate večerjo, ki ste jo naročili; če jo hočete, želim dober tek, če pa ne, pa lačno lahko noč!
(*Odide.*)

Tekavec. E, lej, natakarica! Kati! Še to navrh! Še za večerjo ne morem dobiti, kar bi hotela in kar mi tekne, in to v gostilni! —

In ta jezični spak jo je odkuril, ne da bi odgovoril. V tej gostilni pa res ne ostanem! — Ko bi le tako pozno ne bilo! Že devet je ura! Jutri pa, jutri! (*Hoče jesti.*) Klobasa! Kaj naj le počnem z njo; zvečer imam rada nekoliko lažje jedi, in vendar moram jesti, kar mi ta neotesani hlod — ta gostilničarka dati hoče. — (*Sliši se glasno in hitro govorjenje.*) Čuj, čuj, kakšen ropot je pa spet to? Kdo se pa krega zunaj? Je že spet ta grda gostilničarka zraven! Navsezadnje bo še enkrat prišla, in se zaradi večerje nad menoj znosila. Res, jo že po stopnicah gori nese! Kaj naj naredim? Da, da, takole bo najbolje; gospa Pusteževa je sicer nekoliko bolj na kratko, pa je videti, da ima vseeno dobro srce. K njej se zatečem. Proč, proč, so že tu. (*Vzame luč in gre ž njo hitro v sobo k Pusteževi.*)

Deseti prizor.

Gostilničarka z lučjo, gospodč. Pekavec in Doroteja.

Gostiln. (*še zunaj*). Vi boste vso gostilno iz uma spravili!

Pekavec. Saj pa tudi niste za to, da bi gostilno vodili!

Gostiln. Vi ste pa prismojeni, če mislite, da v moji hiši straši.

Pekavec (*vstopi previdno*). Vidite, v sobi je že zopet tema kot v kovaškem mehu.

Doroteja. Kaj je to, kje je moja sveča? Slišite, kam ste pripravili mojo svečo?

Gostiln. Kaj me brigajo vaše sveče! Po vaši sobi se menda luči sprehajajo ali kali! Toda zapomnite si, jaz ne bom prijela strahov, ampak vas, če mi zmanjka kaj svečnikov; vi jih boste plačali!

Doroteja. Pri vseh bogovih na Parnasu! Kakor gotovo sem Doroteja plemenita Zvonograjska, jaz sem luč pustila na mizi!

Gostiln. Vsak izgovor je dober, če ga pes na repu prinese, so rekli naša rajnica mati. Jaz pa dobro vem, da so ljudje, ki hočejo strahove videti, da bi tako za njimi na tihem praznili tuje mošnjičke. Toda gostilničarka pri „zlati goski“ ni več taka goska, da bi verjela take larifari. Povem vam, da za cigane nimam v hiši prenočišča!

Doroteja in Pekavec. Kako, kaj? Cigani, cigani?

Gostiln. Samo toliko vam rečem, če jutri ne bo svečnikov tu, jih boste kratkomalo plačali. Zdaj pa spat! Jutri se že vidimo!

Pekavec. Da, da, jutri, jutri.

Doroteja. In moja sveča?

Gostiln. To mislim je zadnjipot, da vznemirjate svoje sosede. (*Naglo odide.*)

Doroteja. Eh bien, eh bien (è bjen, è bjen = že dobro, že dobro). Svečo, gostilničarka, svečo! — Je zastonj. Ta je tica!

Pekavec. Bolj neotesanega človeka še nisem videla.

Doroteja. Ali naj grem zdaj v temi spat?

Pekavec. Prav dobro se spominjam, da ste svečo postavili na mizo. (*Stopi k mizi in zapazi večerjo.*) Za Boga, kaj pa je to? Tu je moja večerja, ki sem jo naročila; to je zopet čarovnija.

Doroteja. Ta je pa prijetna. — Pričarana večerja!

Pekavec. Saj sem vam rekla, da je gostilničarka malo pricvrknjena. Prej ji ni nič kaj dišalo, da bi mi prinesla večerjo. Zaradi ljubega miru sem že sklenila vse pustiti in s praznim želodcem iti spat.

Doroteja. No, zdaj si jo pa le privoščite, večerja je tu; le po nji.

Pekavec. Vas smem povabiti?

Doroteja. Prav lepa hvala! Počakala bom, da pojedete, da potem dobim luč. Medtem vam bom pa dalje pripovedovala, kar sem prej začela.

Pekavec. Ali vas je strah, mademoiselle (madmoazelj = gospica)?

Doroteja. Tega ne, toda v temi se ne vidi, kaj človek dela, potem se pa tudi ne morem umiriti zaradi luči, kam je prešla.

Pekavec. Vendar bo boljše, če začneva še enkrat malo preiskavati.

Doroteja. To je dobra misel. Jaz vzamem luč. Jaz sem ob ves mir!

Pekavec. Jaz pa ob ves appetit. (*Gresta varno, po sobi gledata spredaj in ob strani pod*

posteljo. Ko se Pekavec zravna, zapazi klobuk, plašč in kovčeg Tekavčeve in vzklikne.) Za božji čas, kaj pa je to?

Doroteja. Kaj pa je že zopet?

Pekavec. Tu na postelji je moj klobuk, pa plašč, pa kovčeg, ki sem ga pustila v omari. Kako neki sem pridejo?

Doroteja. Parbleu (parblé = preklicano, primojdunaj, tri sto itd.), to je začarano!

Pekavec. Ah, mrlič, mrlič!

Doroteja. Kaj, ko bi bilo res?

Pekavec. Kdo bi bil pa moj plašč in klobuk in kovčeg vzel iz omare?

Doroteja. Kdo drugi, kot...

Pekavec. To je čudno, skrivnostno.

Doroteja. Da, da, to so čudne reči.

Pekavec. Jaz za-se že ne ostanem v tej sobi; še danes se preselim.

Doroteja. Pojdite v mojo. Pa bova skupaj spali in potem nama je ena luč dovolj. (*Se strese.*)

Pekavec. Z veseljem sprejem vaš nasvet. Svoje reči vzamem seboj (*vzame klobuk, plašč, kovčeg*) in ne storim ne ene stopinje več v to zakleto sobo. (*Se hitro vzdigne.*)

Doroteja. Tako je prav; še to malo večerje vzemiva seboj, pa nesiva v mojo sobo, tam lahko v miru povžijeva. (*Pograbi vse skupaj in odnese tudi luč.*)

Pekavec. Zdaj pa le hitro iz te zaklete sobe in dobro zapriva vrata. Potem naj se pa premetujejo notri vsi strahovi, kolikor jih je, mene nič več ne brigajo. (*Obe odideta.*)

Enajsti prizor.

Gospodična Tekavec in Pusteževa.

Tekavec (*previdno vstopi*). Zdaj ni ničesar več slišati; kaj je bilo? Bog vé, kaj bi bila ta hudobna gostilničarka v svoji neumni jezi z menoj naredila?

Pusteževa. Torej kaj vam ni prav? S čim naj vam ustrežem?

Tekavec. Hvala vam, cenjena gospa, vidim, da mi vaše pomoči ni več treba; je že zopet vse v redu in miru.

Pusteževa. Ali je to vse? Ali me hočete za norca imeti? Za prazen nič zlorabite mojo prejšnjo prijaznost in mi delate nepokoj.

Tekavec. Stokrat prosim odpuščanja; prej sem ravno mislila . . .

Pusteževa (*ostro*). To si mislite, gospodična, da sem utrujena in zaspana in da je tisti, ki me je v spanju motil, surovina. Z vami nimam nič več opraviti. Zdi se mi, kot bi bili s Studenca (norišnice) ušli. (*Jezna odide.*)

Tekavec. Še to! Nocoj sem pa res v čudnih razmerah. Gostilničarka me ima za malo prismojeno, Pusteževa za noro. — O uboga Gabriela! Kakšna nesreča te je danes zadela! Toda nesreči se mora kljubovati! — In to bom naredila. — Skoro sram me je, da sem se dala ugnati. — Naj svet o meni misli, kar hoče, meni je vseeno — vsaj danes. — V miru bom povečerjala, potem bom šla pa

spat. (*Pogleda na mižo.*) — Na, kdo mi je pa spet to odnesel? Bore želodec! Kdo je bil v sobi? Gotovo roparji! Pa sem vendar zaklenila! Resnično, še zdaj je zaprto! To naj razume, kdor hoče; jaz ne vem, kaj mi je pravzaprav. Vse je bilo tukaj, kar je za jed treba: skledica, krožnik, nož, vilice, in vse je izginilo. — Ne, zdaj pa ne ležem prej, dokler te reči ne dosežem do konca. (*Vzame luč in hodi po sobi.*) Ali so mi skrili? Ali se hoče kdo norčevati iz mene, da bi mi ne privoščil ene mirne noči? (*Išče pod posteljo; ko se zravna, zapazi, da ni plašča.*) O za božji svet, kje je pa moj plašč? In moj klobuk in kovčeg? Saj sem vendar vse na posteljo djala. Oh moj kovčeg! Ves moj denar je notri. Joj mene nesrečnice! (*Se trese in upije bridkosti.*) Kje je moj kovčeg? V razbojniško gnezdo sem zašla, ne pa v gostilno! Zdaj sem pa čisto prepričana, da je gostilničarka tatica! (*Zelo razburjena hodi po sobi.*) Takoj grem na policijo! Še nocej morajo vso hišo preiskati. (*Hoče oditi.*) Pozor, nekdo prihaja po stopnicah; pa kako počasi, in za ograjo se prijemlje . . . kdo bi le bil? Gotovo je tat. — Tega popadem, temu izpraskam oči iz obraza; od zadaj ga napadem. Gabriela, pogum, korajžo . . . (*Ugasne luč.*) Tako, v temi me ne bo videl; semle zraven postelje se stisnem . . . (*Počene na tla.*) Pa bo res prišel; ko bi le ne bilo zaklenjeno! Križana gora, on ima tudi vitrihe, že odpira. — Križ božji pomagaj!

Dvanajsti prizor.

Kati pride v sobo brez luči. Tekavec.

Kati. Tu je pa črna tema, kot v rogu. Še tega je manjkalo! Je šla ta sitnica že vendar enkrat spat! Nemara se ji o strahovih sanja. — Ko bi bila vedela, da bo luč pihnila, bi jo bila seboj prinesla. Pa kdo bi bil tudi mislil, da se bo ta strahopetna, mila jerica upala v posteljo, ne da bi ji celo noč luč gorela?!

Tekavec (*žase*). To je brez dvoma Kati; torej ta krade! Dekle, zdaj pa pazi!

Kati. Kdové, ali že spi? (*Hodi po prstih.*) Prav nič ne smrči; pa jo menda niso tudi strahovi odnesli?

Tekavec (*žase*). Kako se plazi! — Pa le počakaj!

Kati. Kako naj zdaj v temi najdem krožnike in drugo ropotijo? Če brez nje doli pridem, to bo grmelo! Stara je danes že tako predrto slabe volje.

Tekavec (*žase*). Ti prekanjenost ti prekanjena! Krožnike bi rada vzela in drugo orodje, pa mene — zraven okradla.

Kati (*še vedno tipa*). Tukajle je stol, tudi miza mora biti blizu; aha, je že tu. Toda krožniki? Kje so krožniki? Tu ni nič. — Navsezadnje je ta pretrgana snedenost še krožnike pojedla. No potem pa dober tek!

Tekavec (*žase*). Čak, zdaj te zgrabim!

Kati. Morda so na tleh. (*Išče po tleh.*) Pa čemu naj se mučim v temi, naj gospodinja

reče kar hoče : brez luči ne morem nič poiskati. Če so tu, jih bom že še jutri tudi našla, če jih je pa zlomek odnesel, jih pa tudi v sto letih ne dobim ! (*Hoče proti vratom.*)

Tekavec (*plane nanjo*). Zdaj te imam, ti tatinska zalega ! Zdaj mi pa več ne uideš !

Kati. O jemnes, o jemnes ! Duhovi me davijo ! Izpustite, izpustite, saj jaz nisem učiteljica, jaz sem Kati od „zlate goske“. (*Se skuša izviti.*)

Tekavec. Ti hudoba hinavska !

Kati. Pomagat, pomagat ! (*Se iztrga in zbeži.*)

Tekavec. Primate jo, primate jo ! Tatje, roparji, morivci ! Tule so, tule ! Gospodinja, gospodinja ! (*Išče vrata, pa jih ne najde.*) Bog nebeški, kako bom vun prišla ? Kje so duri ? Ta hudoba ! Kakor kača mi je ušla iz rok ! Kje so duri ? (*Pride do omare.*) Hvala Bogu, tule so ! Nak, tu je omara. (*Vrata Dorotejine sobe se odpró.*) Križani Bog, zdaj pridejo drugi tatje. Kam naj zbežim ? Kar tule notri v omaro ! (*Stopi v omaro in jo zapre.*)

Trinajsti prizor.

Gospodična Pekavec s plaščem, klobukom in kovčegom,
Doroteja z lučjo.

Pekavec. Ali ste slišali ?

Doroteja. Nekaj — da !

Pekavec. Plašč vendar ni moj in tudi kovčeg je očitvidno lastnina neke druge dame.

V prvem strahu sem ga imela za svojega, saj sta si čisto podobna; tukaj mora biti gotovo kaka pomota zraven. Mrlič tule menda burke uganja.

Doroteja. Ne, ne, mrtveci, gospica, se ne norčujejo.

Pekavec. Kaj prej niste slišali vpitja v tej sobi?

Doroteja. Morda je naju strah le tako premotil.

Pekavec. Tu ni nobene zmote!

Doroteja. Kam ste pa vendar dali svoj plašč in klobuk?

Pekavec. Saj sem že rekla, da v to-le omaro!

Doroteja. Potem pa poglejve!

Pekavec. Da bi le kakšen tat ne ...

Doroteja. Ljuba moja gospica, tu velja korajža. Že večkrat se je pokazal strah kot zmota. Torej le ne preveč bati se! (*Se bliža omari.*)

Pekavec. Imate prav. Sicer se prav nič ne bojim, samo malo skrbi me, pa strah me je. (*Gre počasi za Dorotejo.*)

Doroteja. Če ste plašč tu notri déli, mora biti notri. — (*Odpre omaro. — Tekavec skoči iz nje.*)

Pekavec. O jemnes, križ božji, pomagat. (*Zbeži.*)

Doroteja. Uh, mrlič, mrlič! (*Beži, sveča ugasne.*)

Tekavec. Tu so roparji! Ljudje božji, pomagat! Tatje, tatje, ubijavci! (*V temi teče za Dorotejo in Pekavčevo in zgrabi zadnjo za roko. Pekavec plašno zakriči; velika zmešnjava, dokler ne prideta gostilničarka in Kati.*)

Štirinajsti prizor.

Gostilničarka in Kati s svečami in prejšnje.

Gostilničarka. Komediya vendar, kakšen peklenški vrišč je spet to? Kaj pa je spet? Kdo pa je tukaj?

Tekavec. O ravno prav pridete.

Pekavec. Jaz sem mrtva, mrtva sem! — O križ božji, o moj Bog!

Gostiln. Ali bo prec mir! Vsa bajta je pokonci.

(*Ta prizor mora iti, kar se dá hitro, kot bi vse obenem govorile.*)

Petnajsti prizor.

Gospa Pusteževa in prejšnje.

Pusteževa. Tristo naglavnih grehov! Zdaj bo pa že enkrat konec teh komedij! Že tretjič sem iz postelje.

Gostiln. Prosim gospa Pusteževa, nikar te zmešnjave še bolj ne mešajte!

Kati. Predrta reč, kakšen dirindaj je to!

Gostiln. Gospoda, kaj pa naj bo iz tega?

Tekavec. Roparji so, roparji.

Doroteja. Kako, kaj? — Mi roparji?

Gostiln. Kaj pa to? (*Pokaže na Tekavčevo.*)

Kdo pa ste vi pravzaprav?

Tekavec. Kaj, ali me ne poznate?

Gostiln. Meni se tudi zdi, da bi vas imela poznati!

Tekavec. Tako, zdaj, ko ste me toliko časa trpinčili, se pa delate, kot da bi me ne poznali; vi ste prismojeni, kakor se mi zdi!

Pekavec. Tudi jaz tako mislim. Bojim se, da bo gostilničarka . . .

Tekavec. Ha, torej sem prišla med same razbojnike! Take postrežbe v tej gostilni nisem pričakovala.

Pekavec. Pa ona, ki se je zaprla v omaro, kdo je pa ta?

Gostiln. Na, zdaj sem pa čisto ob pamet, jaz sem čisto proč.

Pusteževa. Tako, lastne hiše več ne poznate? Pa hočete imeti gostilno. No seveda pri zlati goski!

Tekavec. Meni gre zdaj dobro v glavo, da...

Gostiln. Meni gre pa v glavo, da sem mislila, da ste vi sami, pa sta dve.

Doroteja. Kako važno odkritje!

Gostiln. (*Pekavčevi.*) Dovolite, kako se pišete?

Pekavec. Pišem se Marija Pekavec in sem učiteljica v zavodu!

Gostiln. (*Tekavčevi.*) In vi?

Tekavec. Jaz sem Gabriela Tekavec in tudi učiteljica v zavodu.

Pekavec. Kako, vi da ste?

Tekavec. Kako, vi ste?

Pekavec. Tovarišica vaša v zavodu.

Tekavec. Kako iznenadenje!

Gostiln. (*Tekavčevi.*) Kdaj ste pa prišli?

Tekavec. Jaz? Čemu le prašate? Kaj se vam sanja?

Gostiln. Skoro gotovo bo kaj takega. Meni se zdi, da je nocoj samo ena dama prišla.

Tekavec in **Pekavec** (*obenem*). Ta sem jaz.

Pekavec. Meni je bila ta soba odkazana!

Tekavec. Prosim, oprostite — meni —

Kati. No, to je lepa godlja; bilo bi spet treba metle, da bi to reč malo razmetla.

Gostiln. Aha, zdaj se mi je posvetilo! (*Pokaže s prstom na čelo.* — *Tekavčevi:*) Kje je pa vaša prtljaga?

Tekavec. Zmanjkala mi je. (*Kaže na stvari, ki jih ima Pekavčeva v roki.*) Támle je!

Pekavec. Že mogoče. Jaz sem položila svojo v omaro!

Doroteja. Tukaj, gospica Pekavec, uganka je rešena. (*Vzame vse iz omare.*)

Tekavec. To je pa ravno tako, kot moje.

Pekavec. Zdaj se je pa meni tudi zjasnilo. To je pa čudna zamena.

Gostiln. Zdaj ga pa imam! Zmotila sem se. — Po postavi in obleki sta si tako podobni, zato sem mislila . . . Zdaj seveda vidim, da gospodična Pekavec ni gospodična Tekavec in da gospodična Tekavec ni gospodična Pekavec. — (*Vsi se zasmеjejo.*) Oprostita, cenjeni

gospodični, da sem bila poprej malo nevljudna; mislila sem, da se vedno le ena pritožuje, sta se pa dve!

Pusteževa. Če je vsa reč taka, potem je seveda kriva gospa gostilničarka. Zato mora pa zdaj za pokoro zmoto takoj poravnati in dve sobi pripraviti in pa pošteno večerjo za obe preplašeni gospici, da si zopet dušo privežeta.

Vsi. To pa to! Bravo gospa Pusteževa!

Gostiln. No, to ni ravno taka pokora zame. Meni bo to v veselje, če vam bom mogla nobel postreči in vam s tem dokazati, da gostilničarka pri zlati goski ni taka jerhovna in pa taka drva, in da v njeni hiši ni nobene sobe zaklete.

Pusteževa. Ker vidim, da ste vsi nedolžni pri tej reči, naj pa še jaz vsem odpustim, da sem morala tolikrat iz postelje.

Pekavec (Tekavčevi). Medve se morava nocoj še prav dobro pozabavati; jutri se pa skupaj popeljeva v zavod, za prihodnji predpust bova pa najine dogodke pri zlati goski spravili v svet kot pustno burko. Slišite gostilničarka, iz srca rade vam odpustimo vašo zmoto in želimo, da vaša gostilna čedalje bolj napreduje!

Sklepni zbor.*)

Zbor:

Naj sprava v vseh srcih odmeva glasno,
ljubezen oklepa nas z zlato vezjó.

*) Napev zadaj v prilogi.

D u e t :

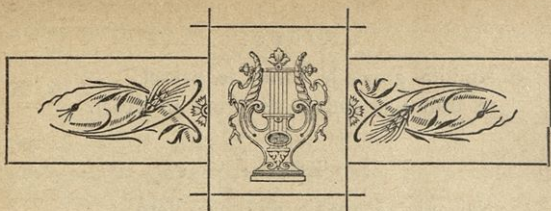
Izginila groza je, strah je prešel,
in duh naš raduje se prost in vesel.

Z b o r :

Naj mir se razlije nad hišo letó,
gostilno „pri goski“ naj čuva ljubó!

(Zastor pade.)

Napevi k pesmim.

1. Na svetu se za silo je ...

(K igri: „*Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček.*“ I. dejanje, 1. prizor.)

Petje s harmonijem ali brez harmonija.

Lahno, poredno.

p *m f*

1. Na sve - tu se za si - lo je
2. No, dok - tor - ja i - gra - ti ni

mf

1. norcev zmir dobi - lo brez pa - me - ti, so
 2. rav - no težko zna - ti, in do - bro to mi

mf

1. li brez pa - me - ti, so - li; zdrav -
 2. dé in do bro to mi dé A

mf

1. nik jim ni kaj ma - ri, le kdor jim bolj šuš -
 2. bar - va - ni bol - ni - ki so revčki res ve -

mf

1. ma - ri, ta mo - der se jim
2. li - ki, kaj mis - li - jo si

p

1. zdi, ta moder se jim zdi.
2. lé, kaj misli - jo si lé?

2. Pesem o metli.

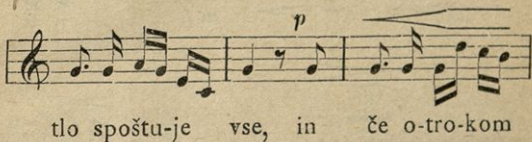
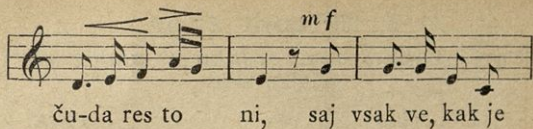
(K igri: „Zakleta soba v gostilni pri „glati goski.“
I. dej., 1. prizor.)

Moderato.

Fr. K.

mf *p*

Ka - ko ti vse ča - sti metló, in

3. Sklepni zbor.

(K igri: „Zakleta soba v gostilni pri „glati goski“,
zadnji prizor.)

mf *Fr. K.*

Naj spra - va v vseh sr - cih od-

me - va gla-sno, lju - be - zen o-

kle - pa nas z zla - to ve-

p Soli.

zjo. Iz - gi - ni-la gro - za je,

mf

strah je pre - šel in duh naš ra-

mf

du - je se prost in ve - sel. Naj

mf

mir se raz - li - je nad hi - šo le-

tó, go- stil - no „pri

go - ski“ naj ču - va lju - bó.

Zadnji štirje takti se lahko večkrat ponavljajo.

Zbirka ljudskih iger.

1. snopič (2. natis).

- Vsebina: 1. **Pravica se je izkazala.** Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge.
2. **Zamujeni vlak.** Šaloigra v petih prizorih. Samo moške uloge.
3. **Lurška pastirica.** Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske uloge.

2. snopič.

- Vsebina: 1. **Vedeževalka.** Gluma v enem dejanju. Samo moške uloge.
2. **Kmet-Herod.** Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge.
3. **Župan Sardamski.** Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške uloge.
4. **Jeza nad petelinom in kes.** Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske uloge.

3. snopič.

- Vsebina: 1. **Mlini pod zemljo.** Igra v petih dejanjih. Samo moške uloge.
2. **Sanje.** Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške uloge.
3. **Sveta Neža.** Igrokaz v dveh dejanjih. Samo ženske uloge.

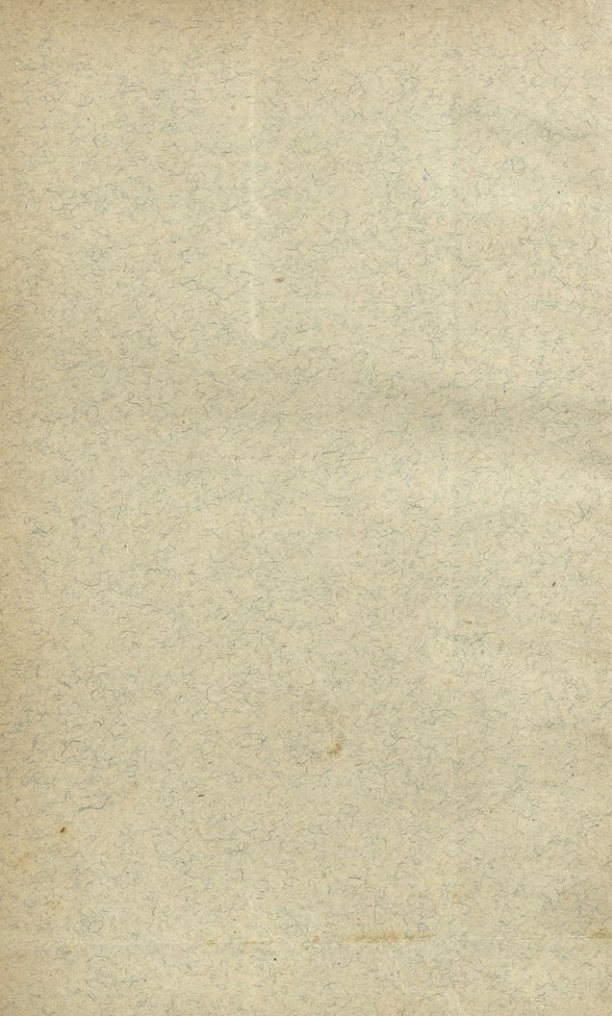
4. snopič.

- Vsebina: 1. **Doktor Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček.** Veseloigra v dveh dejanjih. Samo moške uloge.
2. **Vaški skopuh.** Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške uloge.
3. **Novi zvon na Krtini.** Igrokaz v dveh dejanjih. Samo moške uloge.
4. **Zakleta soba v gostilni „pri zlati goski“.** Predpustna burka v enem dejanju. Samo ženske uloge.
-

Cena: mehko vezanemu snopiču **40 kr.,**
po pošti **45 kr.**

Za društva, ki vzamejo vsaj **5** izvodov skupaj, je cena **30 kr.,** po pošti toliko več, kolikor znaša poština.

Posamezni snopiči se dobivajo v „*Katoliški Bukvarni*“ in pri stolnem vikarju *L. Smolnikarju* v Ljubljani.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000057586

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000057585

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000057584

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000057583

